

Vilniaus universiteto
Azijos ir transkultūrinių studijų institutas

Šiuolaikinių Azijos studijų programos studentė

AGATA IVAŠKO

**Demografinis senėjimas Pietų Korėjoje: korėjiečių
santuokos vengimo priežastys**

MAGISTRO DARBAS

Vadovas – doc. dr. Konstantinas Andrijauskas

Vilnius 2018

Ivaško, Agata

Demografinis senėjimas Pietų Korėjoje: korėjiečių santuokos vengimo priežastys / Agata Ivaško, Šiuolaikinių Azijos studijų programos studentė; mokslinis vadovas doc. dr. Konstantinas Andrijauskas; Vilniaus universitetas. Azijos ir transkultūrinių studijų institutas– Vilnius, 2018. – 73 lap. – Mašinr. – Santr. angl.– Bibliogr.: p. 46 (30 pavad.) - Priedai

Raktiniai žodžiai: Santuoka, demografinis senėjimas, Pietų Korėja, konfucianizmas, patriarchalinė sistema, šeima, vestuvės, gimstamumas, vedybų atidėliojimas

Magistro darbo objektas – jaunų korėjiečių požiūris į santuoką bei šeimą. Darbo tikslas – išanalizuoti pagrindines korėjiečių santuokos atidėliojimo ir vengimo priežastis bei akcentuoti unikalias Korėjos visuomenės ypatybes, išskiriančias šį atvejį iš viso likusio išsivysčiusio Vakarų pasaulio. Darbo uždaviniai: apžvelgti šeimos sampratą tradicinėje Korėjos kultūroje ir išsiaiškinti šiuolaikinę Korėjos visuomenės požiūrį į santuoką, identifikuoti jų pagrindines vedybų vengimo priežastis, paaiškinti naujos terminologijos atsiradimo ir kultūrinių normų transformacijos procesą, išryškinti pagrindines dėl Korėjos tradicinės kultūros ir vakarietiško standartų susidūrimo kylančias laimingų šeimų susikūrimo kliūtis šiuolaikinėje Pietų Korėjos visuomenėje. Ginamasis teiginys: santuokos atidėliojimo problemos priežastys Pietų Korėjoje dėl ypatingų sociokultūrinių sąlygų iš esmės skiriasi nuo Vakarų pasaulyje vyraujančių socialinės struktūros pokyčių tendencijų.

Naudojantis tarpdiscipline metodologija, keliomis skirtingomis teorinėmis priegomis ir šiuolaikinių kritinių studijų ir vietinės Korėjos žiniasklaidos analize, padėsiiančia mums iš arčiau susipažinti su analizuojama problema ir visuomenės požiūriu į ją bei empiriniu tyrimu, buvo prieita prie išvados, kad konfucianistiniu šeimos principu paremta Pietų Korėjos visuomenės struktūra yra viena pagrindinių šeimos atsisakymo priežasčių jaunų korėjiečių tarpe, o materialistinis požiūris į santuoką visiškai atitinka Gary. S. Becker santuokos kaip verslo sandorio modelį.

Šis magistro darbas gali būti naudingas orientalistams, kultūros tyrėjams, Azijos studijų studentams, sociologams, žurnalistams ir socialinių paslaugų sferos darbuotojams bei visiems norintiems iš arčiau susipažinti su ilgainiui giliai įsišaknijusiu santuokos ir šeimos suvokimo konstruktu Pietų Korėjos visuomenėje bei pagrindinėmis iš to kylančiomis problemomis.

Turinys

Įvadas	5
1. TYRIMO TEORINIAI PAGRINDAI	13
1.1. Santuoka kaip verslo sandoris: Gary S. Becker santuokos modelis ir Korėjos visuomenė	13
1.2. Pasiruošimas vedyboms vyresniame amžiuje: kuo pranašios vėlyvos vestuvės?.....	16
2. ŠEIMOS KONCEPCIJA PIETŲ KORĖJOS VISUOMENĖJE.....	20
2.1. Tradicinės šeimos modelis Pietų Korėjoje ir konfucianizmas	20
2.2. Lyčių vaidmenų pasiskirstymas Pietų Korėjoje ir patriarchalinė visuomenė.....	23
3. VĒLYVOS SANTUOKOS TENDENCIJOS IR DEMOGRAFINIS SENĖJIMAS PIETŲ KORĖJOJE	26
3.1. Vedybų skaičiaus sumažėjimas Pietų Korėjoje – kodėl jauni korėjiečiai vis dažniau atsisako santuokos?.....	27
3.2. Demografinis senėjimas - gimstamumo sumažėjimas ir bevaikės šeimos	33
4. KORĖJOS VISUOMENĖS MENTALITETO KAITOS TENDENCIJOS IR NAUJŲ SAŲOKŲ ATsirADIMAS.....	37
4.1. „Bihon“ – apsisprendimas visą likusį gyvenimą nugyventi vienumoje.....	37
4.2. Sintetinis santuokos skatinimas Pietų Korėjoje - „Duo“ kompanijos atvejis.....	40
Išvados	44
Literatūros ir šaltinių sąrašas	46
Summary	49
Priedai	51

Ivadas

Šio magistro darbo objektas yra požiūris į santuoką bei šeimą šiuolaikinėje Pietų Korėjos visuomenėje. Moderniame, visą laiką besikeičiančiame pasaulyje transformuojasi žmonių vertybės, o su jomis požiūrio į santuoką ir šeimos sąvoką apskritai pokyčiai taip pat yra neišvengiami. Visame pasaulyje, o ypač išsivysčiusiose valstybėse besikeičiant visuomenės vertybėms yra pastebimas perėjimas nuo tradicinio prie modernaus požiūrio į santuoką ir šeimą. Dėl to kyla vedybų atidėliojimo ar net visiško jų atsisakymo problema. Tai yra kertinis procesas lemiantis demografinį gyventojų senėjimą.

Pietų Korėja yra viena sparčiausiai besivystančių pasaulio valstybių ir viena įtakingiausių Rytų Azijos regiono valstybių, tačiau palyginti su kitomis pasaulio lyderėmis jos transformacijos progresas buvo labai staigus. Jeigu prisimintume šalies ekonominio plėtojimosi istoriją, aiškiai pamatytume, jog vos per kiek daugiau negu 50 metų Pietų Korėja iš atsilikusios, agrarinės valstybės, išsvargintos 1950–1953 m. Korėjos karo, padalijusio pusiasalį į dvi atskiras dalis, transformavosi į vieną sėkmingiausių Rytų Azijos regiono valstybių ir kartais net yra vadinama vienu Azijos tigrų bei ekonominiu stebuklu. Savaiame suprantama, jog keičiantis Korėjos ekonomikai, pokyčius patyrė ir pati Korėjos visuomenė, kas regima šiuolaikinių korėjiečių supratime apie moralines vertybes, šeimą, draugystę, o taip pat ir santuoką.

Nors tradiciškai Korėjos kultūra ir visuomenė ilgą laiką buvo veikiama konfucianizmo įtakos, o šeimos struktūra dauguma atvejų buvo patriarchalinė, ekonominiai pokyčiai bei atsivėrimas Vakarų pasauliui transformavo korėjiečių požiūrį į santuoką bei šeimą. Pastaraisiais dešimtmečiais Pietų Korėjos piliečiai tuokiasi vėliau ir rečiau nei viena ar dvi kartos prieš tai, o jaunimas vis dažniau prabyla apie mintis apskritai atsisakyti santuokos. Dėl šios priežasties Seule ir kituose didžiuosiuose Pietų Korėjos miestuose daugėja restoranų, pramogų ir net gyvenamųjų namų, skirtų vienam asmeniui, suteikiančių jaunimui patogesnes sąlygas gyventi vieniems. Tokia pastaraisiais dešimtmečiais besiklostanti visuomenės struktūra konfrontuoja su konfucianistinėmis vertybėmis ir tradicine Korėjos kultūra, besisukančia apie kolektyvinį mentalitetą.

Vis dėlto, kadangi panašius standartus galime pritaikyti didesnei daliai išsivysčiusio pasaulio, turime teisę teigti, jog geresnės gyvenimo sąlygos, ekonominis stabilumas, platesnės galimybės siekti aukštojo mokslo bei kilti karjeros laiptais gali turėti nemažai įtakos tokiam daugumos jaunų korėjiečių pasirinkimui, tačiau taip pat svarbu yra atsižvelgti į tai,

jog Pietų Korėja savaime yra ypatingas atvejis, kadangi čia susiduria šiuolaikinio Vakarų pasaulio įtaka ir tradicinės korėjiečių šeimos vertybės, vis dar gyvos vyresniosios kartos žmonių širdyse.

Taigi, nors žiūrėdami į šeimos struktūros pokyčius visame pažengusiame pasaulyje, galėtume šiuos teiginius pritaikyti bet kuriai valstybei, Korėjoje ši problema yra opesnė nei atrodo iš pirmo žvilgsnio. Kadangi pastaraisiais metais, santuokos vengimo ir gyventojų senėjimo problemos Pietų Korėjoje tampa pačiomis opiausiomis visame Rytų Azijos regione, šiame darbe bus siekiama išanalizuoti tikrąsias tokių mentaliteto pokyčių priežastis ir atskleisti jaunų korėjiečių požiūrį į santuoką ir šeimą.

Vadinasi, šio magistro baigiamojo **darbo tikslas** – vadovaujantis anoniminės apklausos atsakymų ir socialinių tinklų analizės būdu gautais empiriniais duomenimis nustatyti ir įvertinti pagrindines jaunų korėjiečių santuokos atidėliojimo priežastis. Išsikeltam tikslui pasiekti numatyti tokie uždaviniai:

1. Pristatyti keletą svarbiausių visuotinių santuokos teorijų ir patikrinti jų pritaikomumą Pietų Korėjos visuomenės atveju.
2. Glaustai apžvelgti šeimos sampratą tradicinėje Korėjos kultūroje ir išryškinti iš jos kylančias kliūtis, trukdančias jauniems korėjiečiams kurti potencialiai laimingą šeimą.
3. Anoniminės apklausos rezultatų analizės būdu identifikuoti pagrindines jaunų korėjiečių santuokos atidėliojimo arba net jos atsisakymo priežastis.
4. Paaikškinti naujų sąvokų bei kultūrinių normų, susijusių su santuoka ir šeima formavimosi procesą Pietų Korėjoje.

Pagrindinis baigiamojo darbo **ginamasis teiginys**: santuokos vengimo ir demografinio gyventojų senėjimo problema Pietų Korėjoje yra glaudžiai susijusi su patriarchyline šalies visuomenės struktūra, kuri įgalina santuokos kaip verslo sandorio modelį ir vis dažniau priverčia jaunus korėjiečius visiškai atsisakyti vedybų.

Viena pagrindinių **teorinių priegū**, susijusių su santuokos struktūra pritaikytinų šiam tyrimui yra pateikta Gary S. Becker knygoje „Santuokos teorija“ (*A Theory of Marriage*). Ji nagrinėja santuokos konceptą iš ekonominio požiūrio taško ir abipūdina vedybas kaip tam tikrą verslo sandorį, atnešantį naudos tiek vyrui, tiek moteriai.

Savo santuokos teorijoje ekonomistas Gary S. Becker (1930-2014) dėstęs ekonomiką ir sociologiją Čikagos universitete, teigia, jog visais gyvenimo aspektais, žmonės veikia kaip racionalūs agentai ir santuoka yra ne kas kita kaip prekybinis sandoris, atnešantis naudos abiem pusėms. Pasak jo, žmonės tuokiasi dėl tos pačios priežasties, dėl kurios pasaulio valstybės prekiauja tarpusavyje – abipusių ekonominių privalumų. Vyrai turi pranašumą uždirbdami, o moterys – rūpindamosi ir augindamos vaikus.¹ Autorius neatmeta meilės ir romantinių santykių galimybės, tačiau apie tai beveik nekalba. Jo nuomone, santuokos privalumai yra patogūs abiem pusėms, todėl visos santuokos be išimčių gali būti nagrinėjamos šiuolaikinės ekonomikos rėmuose. Autoriaus manymu, sveikatos būklė, vaikų skaičių, maisto skonį, poilsio kokybę ir net meilę galima tam tikra prasme vadinti prekėmis, o pačią santuoką, kaip jau minėta, savotišku verslo sandoriu.

Dvi pagrindinės Gary S. Becker santuokos teorijos prielaidos yra: 1) kiekvienas žmogus bando rasti partnerį, maksimaliai padidinsiantį jo ar jos gerovę, kuri yra matuojama namų ūkyje pagamintų produktų (žr. anksčiau) sunaudojimu; 2) vedybų rinkoje privalo būti pusiausvyra ta prasme, kad niekas negalėtų įgauti papildomos naudos be jokios sąžinės graužaties keičiantis partneriais. Nors autorius savo teorijoje neišskyrė jokios konkrečios kultūros (ir teoriją iš dalies galime vadinti visuotine), turėtume atsižvelgti į tai, jog jis pats buvo iš Jungtinių Amerikos Valstijų ir daryti prielaidą, jog daugiausia įtakos jo požiūrio formavimui darė Vakarų kultūra. Šiuo atveju bus stengiamasi patikrinti šios teorijos pritaikomumą Pietų Korėjos visuomenei. Čia yra svarbu atsižvelgti į modernaus žmogaus psichologijos aspektus ir iš Vakarų atkeliavusių vertybių įtaką jaunų korėjiečių mentaliteto pokyčiams.

Antrosios šiame darbe nagrinėjamos teorijos autorė Valerie Kincade Oppenheimer, kalbėdama apie santuoką, kritikuoja Gary S. Beckerį ir daugiausia dėmesio skiria individualaus vedyboms tinkamo laiko pasirinkimo ypatybėms bei vyrų ir moterų motyvacijos susituokti skirtumams. Savo darbe autorė teigia, jog potencialaus vedybų partnerio paieškos susideda iš daugelio skirtingų veiksnių, todėl visapusiškai paaiškinti atskirų individų ar tam tikros grupės elgesį, kaip tai darė Gary S. Beckeris, yra neįmanoma. Tokiu teiginiu autorė pabrėžia, jog nors tam tikri žmonių elgesenos aspektai gali būti paaiškinti viena ar kita teorija, mes negalime ignoruoti ir žmogiškojo faktoriaus, suprasdami,

¹ Becker, Gary S. „A Theory of Marriage“, 1976. University of Chicago and National Bureau of Economic Research. p. 308

jog kiekvieno žmogaus poelgių normos yra individualios ir gali nesutapti priklausomai nuo daugelio skirtingų aspektų, tokių kaip charakterio bruožai, auklėjimas ir santuokos lūkesčiai.

Priešingai nei Gary S. Becker, autorė teigia, jog jauni žmonės dažnai yra veikiami emocijų, o ne išankstinių naudų apskaičiavimų, tačiau neatmeta ir to fakto, kad karjera ir darbas turi įtakos santuokinio gyvenimo formavimui. Dėl šios priežasties jauni žmonės dažnai jaučiasi nepasiruošę santuokai arba nepakankamai gerai pažįstantys potencialų vedybų partnerį. Pasak Valerie K. Oppenheimer, ištekėjusios moterys tradiciškai yra priklausomos nuo vyro, todėl nors šios normos dažnu atveju nebegalioja šiuolaikinėje visuomenėje, besirinkdamos partnerį jos vis tiek nevalingai atsižvelgia į ekonominį aspektą.²

Kalbėdama apie individualų tinkamiausio laiko vedyboms pasirinkimą, autorė vedybų rinką prigretina prie darbo rinkos, teigdama, jog ieškodami partnerio žmonės atsižvelgia (arba turėtų atsižvelgti) ne tik į tiesioginius privalumus, gaunamus iš karto, tačiau ir į privalumus įgaunamus ilginiui. Valerie K. Oppenheimer teigia, kad nors darbo ir potencialaus vedybų partnerių paieškos procesai yra savaimė panašūs, vienas pagrindinių jų skirtumų yra tas, jog ieškodamas darbo individas turi tiesioginį tikslą padidinti savo pajamas, kai tuo tarpu vedybos dažniausiai nėra motyvuotos vien tik ekonominiais aspektais.

Antra vertus, santuoka suteikia ilgalaikę partnerystę, emocinę paramą bei bendrus prisiminimus, kurie negali būti įkainoti tam tikra pinigų suma, kaip kad žmogaus atlyginimas geresnėje darbo vietoje. Taipogi, reguliarūs lytiniai santykiai ir galimybė ateityje susilaukti vaikų yra vienas iš privalumų, kurie nefunkcionuoja darbo rinkoje ir leidžia pabrėžti skirtumą tarp verslo sandorio, kurį Gary S. Beckeris sutapatino su vedybomis, ir santuokos, kuri dauguma atvejų nulemia visą likusį individo gyvenimą.

Valerie K. Oppenheimer taip pat išryškino skirtumus tarp tradicinės ir šiuolaikinės poros. Tradicinėje poroje vyras dirba, o moteris prižiūri namų ūkį; tuo tarpu modernioje poroje abu partneriai yra lygiaverčiai. Atsižvelgiant į patriarchalinę Korėjos šeimos struktūros tradiciją, bus tikrinamas šios teorijos pritaikomumas tiriamam atvejui.

Tyrimo metodai. Nagrinėjant korėjiečių santuokos atidėliojimo priežastis yra svarbu atsižvelgti į šiuolaikinius Korėjos visuomenės pokyčių vingius, o ne tik naudotis visuotinai priimtomis teorijomis, kurios laikui bėgant taip pat gali transformuotis – dalintis į kelias atskiras pakraipas, plėsti veikimo kryptis arba netgi susijungti viena su kita. Dėl šios

² Oppenheimer, Valerie Kincade. A Theory of Marriage Timing. 1988. American Journal of Sociology. Vol. 94, No. 3. The University of Chicago Press. p. 566

priežasties, tyrinédami jautrias ir iki šiol aktualias temas, privalome naudoti tarpdisciplininę metodologiją bei kelias skirtingas teorines prieigas.

Atsižvelgus į tyrimo galimybes, buvo nuspręsta daryti empirinį tyrimą paremtą anonimine apklausa. Ji buvo sukurta siekiant apklausti 25–40 metų amžiaus grupės korėjiečius, kurių atsakymai leistų tiesiogiai atsižvelgti į tiriamąjį objektą, taip sukonkretinant darbo rezultatus ir atrandant tikrąsias santuokos atidėliojimo priežastis arba bent jau jų užuomazgas Pietų Korėjos visuomenėje. Kadangi dauguma korėjiečių nėra linkę atvirai užsienio kalba, apklausa buvo vykdyta korėjietiškai. Tokiu būdu taip pat buvo praplėstas respondentų ratas, įtraukiant ir asmenis, nesuprantančius anglų kalbos. Apklausa buvo patalpinta į „SurveyMonkey“ portalą, kur per 2 mėnesius trukusį tyrimą pavyko apklausti 126 asmenis. Nors dauguma respondentų noriai atsakė į visus 28 klausimus, dalis atvirų klausimų liko neatsakyti. Nepaisant to, pavyko surinkti pakankamai svarių argumentų, suteikiančių mums galimybę pastebėti bendras tendencijas, leidžiančias patikrinti nagrinėjamas santuokos teorijas ir išryškinti Pietų Korėjos atvejo išskirtinumą.

Korėjos visuomenėje socialiniai tinklai yra pagrindinė žinių perdavimo priemonė, todėl kaip dar vienas tyrimo instrumentas buvo pasirinkta būtent jų analizė. Vienas plačiausiai naudojamų socialinių tinklų – „Naver“ – yra platforma leidžianti kurti tinklaraščius bei dalyvauti diskusijose, todėl buvo pasirinkta dalinai atsižvelgti ir į tinklaraštininkų, atitinkančių tiriamojo objekto kategoriją, įrašus. Kita vertus, analizuojant socialinių tinklų įrašus, privalome į juos žvelgti kritiškai, kadangi neturime galimybės patikrinti ar pranešimų autoriai sako tiesą.

Kadangi minėtos teorijos nagrinėja santuokos konceptą apskritai, neišskiriant jokios individualios kultūros, šiame darbe yra stengiamasi jas patikrinti, pritaikant kiekvieną teoriją prie Pietų Korėjos kultūros bruožų bei modernaus žmogaus psichologijos aspektų. Kaip jau buvo užsiminta anksčiau, kadangi Korėjos visuomenės formavimuisi didelę įtaką turėjo konfucianizmas, ne mažiau prasminga yra nagrinėti ir su juo susijusias studijas, sugretinant teoriją su empirinio tyrimo rezultatais ir bandant išsiaiškinti ar šios elgesio normos bent jau dalinai atsispindi Pietų Korėjos visuomenėje.

Darbo struktūra. Baigiamąjį darbą sudaro įvadas, keturi į poskyrius suskirstyti skyriai ir išvados. Įvade atskleidžiama darbo problema ir pagrindžiamas jos aktualumas, aprašomi tyrimo metodai ir pateikiama pagrindinės literatūros apžvalga. Pirmajame skyriuje pristatomas Gary S. Becker santuokos kaip verslo sandorio modelis ir įvertinamas jo

pritaikomumas Pietų Korėjos atveju. Taip pat nemažai dėmesio yra skiriama vedybų atidėliojimo procesams aptarti, kur yra pasitelkiama Valerie Kincade Oppenheimer santuokos laiko nustatymo teorija, pabrėžianti vėlyvų vedybų privalumus bei trūkumus.

Antrajame skyriuje yra aptariama šeimos koncepcija Pietų Korėjos visuomenėje. Pirmiausia pristatomas korėjietiškas tradicinės šeimos modelis ir hierarchinėje visuomenėje nuo seno nusistovėjęs konfucinis požiūris į santykius bei šeimą. Vėliau kaip svarbus aspektas išskiriamas lyčių vaidmenų pasiskirstymas Pietų Korėjoje, bei patriarchalinės sistemos bruožai, iki šiol jaučiami tiek žmonių asmeniniame gyvenime, tiek darbo aplinkoje.

Trečiasis skyrius yra labiausiai orientuotas į empirinių duomenų analizę. Čia nagrinėjamos pagrindinės santuokos atidėliojimo ir vengimo priežastys Pietų Korėjoje bei esminiai vedybų skaičiaus sumažėjimo ir santuokinio amžiaus išaugimo aspektai. Kaip svarbus veiksnys išskiriamas moters vaidmuo patriarchalinėje Korėjos visuomenėje ir jo įtaka korėjiečių pasirinkimui netekėti arba tekėti vyresniame amžiuje. Antrajame poskyryje trumpai apžvelgiamas gimstamumo sumažėjimo aspektas ir iš jo kylanti demografinio gyventojų senėjimo problema.

Paskutiniame skyriuje trumpai apžvelgiamos Korėjos visuomenės mentaliteto kaitos tendencijos. Pirmajame poskyryje kalbama apie naujų terminų, leidžiančių vienu žodžiu apibūdinti žmones, priėmusius sprendimą niekuomet nesituokti, atsiradimas. Taip pat svarbu paminėti ir pagrindinius socialinės struktūros pokyčius, suteikiančius žmonėms palankias sąlygas gyventi vieniems. Antroje skyriaus dalyje dėmesys nukreipiamas į sintetinius santuokos skatinimo atvejus Pietų Korėjoje, kaip pavyzdį pasirenkant pačią didžiausią šalyje piršlybų kompaniją „Duo“. Čia santuokos atidėliojimo problema sugretinama su materialistiniu matmeniu, turinčiu vis daugiau įtakos šiuolaikinėje šalies visuomenėje.

Darbas baigiamas išvadomis, apibendrinančiomis tyrimo rezultatus. Empirinio tyrimo rezultatai korėjiečių kalba ir jų lietuviški vertimai pateikiami prieduose.

Literatūros apžvalga. Nepriklausomai nuo to, jog atliekant tokio pobūdžio tyrimą, vienas pagrindinių šaltinių dažnai yra apklausos rezultatai ir empirinė medžiaga surinkta jos metu, teorinė literatūra bei moksliniai straipsniai taip pat yra svarbi jo dalis. Darbe remiamasi tiek Pietų Korėjos, tiek Vakarų mokslininkų studijomis, susijusiomis su santuokos sąvoka bei šeimos koncepcijos pokyčiais šiuolaikiniame pasaulyje.

Be anksčiau minėtų visuotinių santuokos teorijų, taip pat naudojamas ir Christina M. Gibson–Davis darbas „*Money, Marriage, and Children: Testing the Financial Expectations*

and Family Formation Theory“, kuriame pagrindiniu nagrinėjimo objektu yra laikoma ekonominio gerbūvio įtaka, kuriant šiuolaikinės visuomenės standartus atitinkančią šeimą. Kita vertus, dažnu atveju ne visi Vakarų standartai gali būti tiesiogiai pritaikyti azijietiskai visuomenei, todėl taip pat iš dalies remiamasi ir vietinėmis studijomis, orientuotomis į dirbančias Korėjos moteris: čia pasitelkiamas Whasoon Byun, Kyunghee Baek bei Hyunju Kim bendras tyrimas „*A Study on the Changes in the Korean Family and the Role and Status of Females*“, Nan-Yeong Park Matthews mokslinė studija „*Development, Culture and Gender in Korea: A Sociological Study of Female Office Employees in Chaebol*“ bei Yunhee Roh darbas „*Building Your Resume to Be the Ultimate Bride: South Korean Women's Contradictory Identity In a Hyper-Instrumentalized Society*“, kuriame išsamiai aptariamas kultūrinis spaudimas, verčiantis jaunas korėjietes ištekėti ir tapti namų šeimininkėmis.

Rašant darbą ir nagrinėjant jį vietiniais aspektais yra prasminga atsižvelgti į tai, kad konfucianizmas turėjo nemažai įtakos Korėjos visuomenės vystymuisi. Dėl šios priežasties taip pat pasitelkiamas Insook Han-Park ir Lee-Jay Cho tyrimas „*Confucianism and the Korean family*“ ir Sungeun Yang studija „*Confucian Family Values and Childless Couples in South Korea*“, puikiai iliustruojantys konfucinių bei šiuolaikinių vertybių susidūrimą Pietų Korėjos visuomenėje.

Darbo naujumas ir aktualumas. Mokslinių tyrimų ir literatūros, iliustruojančios santuokos vengimo priežastis Pietų Korėjoje, lietuvių kalba nėra. Nors Azijos studijos Lietuvoje turi palyginti galias šaknis, kalbėdami apie Pietų Korėją galime teigti, jog iš mokslinės pusės ši valstybė vis dar nėra pakankamai gerai pažinta. Kita vertus, nesunku pastebėti išaugusį susidomėjimą Pietų Korėjos kultūra Lietuvoje tiek iš visuomeninės, tiek iš akademinės pusės, tad mokslinių tyrimų Pietų Korėjos tematika poreikis auga. Negana to, santuokos atidėliojimas taip pat tampa aktualia problema ir Lietuvos visuomenėje, tad šis tyrimas gali būti naudingas pritaikant minėtas teorijas ir duomenų analizės rezultatus Lietuvos atveju.

Nepaisant to, kad ši problema Pietų Korėjoje jau beveik pasiekė kritinį lygmenį, studijų šia tema vis dar yra nepakankamai. Nors galime rasti tyrimų, susijusių su demografiniu gyventojų senėjimu ir santuokos atidėliojimu Pietų Korėjoje anglų kalba, dauguma jų žiūri į šeimos struktūros pokyčius Korėjos visuomenėje per ekonominę ir sociokultūrinę prizmes naudojantis statistikos metodais, tačiau iki šiol nė karto nebuvo atsižvelgta į tiesioginę pačių korėjiečių, o ypač vadinamosios tūkstantmečio (arba kitaip Y)

kartos nuomonę. Šiuo darbu pirmą kartą bus stengiamasi patikrinti, ar globalios teorijos atitinka tikrąją situaciją šiuolaikinėje Pietų Korėjos visuomenėje ir remiantis tradicinės kultūros įtaka, pabrėžti jos unikalumą tarp kitų išsivysčiusių ir sparčiai besivystančių valstybių.

Naujų terminų atsiradimas ir visuomenės mentaliteto pokyčiai yra nagrinėtina tema, kuria mokslinėje sferoje dar nė karto nebuvo kalbėta. Jeigu kaip pavyzdį pateiktume *bihon*³ reiškinį, pastebėtume, kad nepaisant to, jog apie tai yra kalbama kasdien, net patys korėjiečiai, negali iš esmės apibrėžti, ką tiksliai apibūdina šis terminas. Kadangi visuomenės kaitos procesai Korėjoje yra nenumaldomai greiti, yra svarbu apibrėžti naujai atsiradusią terminologiją ir iš jos kylančias problemas.

Galiausiai, prasminga pažvelgti į šią problemą ne kaip į globalų, savaime suprantamą ir visame išsivysčiusiame pasaulyje vykstantį reiškinį, o kaip į spręstiną problemą, kuri ilgainiui gali pasiekti drastišką lygmenį ir net sukelti visos korėjiečių tautos išnykimo pavojų.

³Bihon (kor. 비혼) yra terminas, naudojamas apibūdinti žmogų, nusprendusį niekuomet nesituokti. Šis terminas yra žodžių žaismas, kilęs iš žodžių Kyorhon (kor. 결혼) reiškiančio vestuves ir Mihon (kor. 미혼) reiškiančio nevedusį vyrą ir netekėjusią moterį. Kai kuriais atvejais jis gali būti supainiotas su Mihon, tačiau tuo tarpu kai Mihon gali būti tik laikina būseną, reiškianti, kad žmogus vis dar nėra susituokęs ir nenurodo to priešasčių, bihon tuo tarpu pabrėžia būtent žmogaus sąmoningą pasirinkimą likti vienu. Daugiau apie šį terminą psl. 37

1. TYRIMO TEORINIAI PAGRINDAI

Pirmajame skyriuje pristatomi teoriniai pagrindai, leidžiantys mums iš pagrindų susipažinti su santuoka kaip visuomeniniu reiškiniu ir palyginti teoriškai egzistuojančius teiginius su šiuolaikinio pasaulio tikrove. Pirmojoje skyriaus dalyje kalbama apie ekonomisto Gary S. Becker santuokos teoriją, kurioje jis pritaikė ekonomikos metodus santuokai paaiškinti. Pasak jo, žmonių elgesys visada yra paremtas asmenine nauda ir vedybos čia ne išimtis. Šiame skyriuje svarbu išsiaiškinti ar Gary S. Beckerio santuokos kaip verslo sandorio modelis yra pritaikytinas šiuolaikinei Pietų Korėjos visuomenei ir aptarti pagrindinius jo aspektus. Antrojoje skyriaus dalyje daugiau dėmesio skiriama santuokos atidėliojimo problemai. Čia pristatoma Valerie Kincade Oppenheimer santuokos laiko nustatymo teorija, kurioje autorė nagrinėja įvairius veiksnius, turinčius įtakos žmonių vedybų amžiaus pasirinkimui. Kadangi Pietų Korėjoje besituokiančių asmenų amžius nenumaldomai auga, svarbu atsižvelgti į tai, kiek visuotiniai standartai atitinka šiuo metu Korėjos visuomenėje vykstančius procesus.

1.1. Santuoka kaip verslo sandoris: Gary S. Becker santuokos modelis ir Korėjos visuomenė

Gary Stanley Becker (1930–2014) buvo ekonomistas, dėstęs ekonomiką bei sociologiją Čikagos universitete. Didžiąją savo karjeros dalį jis paskyrė mikroekonomikos ir ekonominės sociologijos tyrinėjimui bei pritaikė ekonomikos metodus tam tikriems žmonių elgesio aspektams paaiškinti. Iki Gary S. Beckerio jie buvo laikomi daugiau ar mažiau pritaikytini išskirtinai sociologijos, kriminologijos ir demografijos mokslams, tačiau apie ekonominius aspektus nebuvo užsiminta. Vienas svarbiausių jo nuopelnų buvo savo teorinių modelių pritaikymas žmonių elgesiui visuomenėje, nusikalstamumui, diskriminacijai ir net šeimos kūrimui, už kurį 1992 metais autorius buvo apdovanotas Nobelio ekonomikos mokslų premija. Dažnai jo nuopelnai yra vadinami istoriniais pokyčiais ekonomikos ir socialinių mokslų apskritai studijose, suteikusiais galimybę sujungti atskiras disciplinas, taip paaiškinant tam tikras žmonių elgesio tendencijas. Viena žinomiausių Gary S. Becker inovacijų yra Santuokos teorija, kurioje šeima yra nagrinėjama per ekonomikos prizmę.

Kalbėdami apie Gary S. Beckerio santuokos teoriją, turime pabrėžti, kad jis į vedybas žiūrėjo kaip ekonomistas ir teigė, kad santuoka yra savotiškas verslo sandoris, per kurį abi

pusės įgauna jiems patogių ekonominių privalumų. Autorius pabrėžė, jog žmonės visais gyvenimo aspektais veikia kaip racionalūs agentai ir vedybos čia nėra išimtis. Pasak jo, jie tuokiasi dėl tos pačios priežasties, dėl kurios visos pasaulio valstybės prekiauja tarpusavyje – ta priežastis yra abipusiai ekonominiai privalumai. Šį teiginį jis argumentuoja sakydamas, kad vyrai turi pranašumą uždirbdami pinigus, o moterys – rūpinantis namų ūkiu ir auginant vaikus, taigi santuoka yra patogi abiems pusėms.⁴ Nepriklausomai nuo to, kad autorius teoriją išklė remdamasis Vakarų pasaulio pavyzdžiu, atsižvelgdami į iki šiol išsilaikiusią patriarchalinę Korėjos visuomenės sistemą, galime pagrįstai teigti, jog toks modelis puikiai atitinka nagrinėjamą atvejį ir yra iš dalies pritaikytinas bet kuriai kultūrai, tradiciškai praktikavusiai patriarchalinį šeimos modelį, dar kitaip žinomą „tradicinės šeimos“ pavadinimu. Tiesa, kalbėdamas apie Aziją, Gary S. Beckeris pamini Pietų Korėjos ir Taivano atvejus kaip sėkmingos ekonomikos pavyzdžius, turinčius nedaug gamtinių išteklių, bet sėkmingai investavusius į žmogiškąjį kapitalą, pradedant išsilavinimo sektoriumi.

Gary S. Beckerio manymu, visos santuokos be išimčių gali būti tiesiogiai nagrinėjamos šiuolaikinės ekonomikos rėmuose, o potencialaus vedybų partnerio pasirinkimas motyvuotas poreikiu gauti asmeninės naudos. Dvi pagrindinės Gary S. Becker santuokos teorijos prielaidos yra: 1) kiekvienas žmogus bando rasti partnerį, maksimaliai padidinsiantį jo ar jos gerovę, kuri yra matuojama namų ūkyje pagamintų produktų sunaudojimu⁵; ir 2) vedybų rinkoje privalo egzistuoti pusiausvyra ta prasme, kad niekas negalėtų keistis partneriais ir gauti daugiau privilegijų nei kiti.⁶ Iš šio teiginio turėtume suprasti, kad autorius greičiausiai turi omenyje daugpatystę ir tam tikro tipo poligaminius santykius, kai siekiant asmeninės gerovės yra naudojamos kitų žmonių paslaugomis. Tarkime, egzistuoja dvi poros, tačiau vienoje jų vyras uždirba daugiau, o kitoje moteris gamina skanesnę maistą – šiuo atveju, jeigu atsiribotume nuo emocinio aspekto, abi pusės gali būti motyvuotos tam tikram laikui pasikeisti partneriais ir įgauti daugiau naudos. Čia yra svarbu pabrėžti pusiausvyros ir moralės aspektą, kuris idealiu atveju turėtų užtikrinti vienpatystę ir ištikimybę. Čia turėtume atkreipti dėmesį į žodžius „idealus atvejis“, kadangi atsižvelgdami į individualius žmonių moralės ir sąmoningumo skirtumus, turėtume pripažinti, kad jų pasirinkimai ne visuomet yra paremti moralės normomis.

⁴ Becker, Gary S. „A Theory of Marriage“, 1976. University of Chicago and National Bureau of Economic Research. p. 304

⁵ Šiuo atveju produktas nėra sąvoka skirta apibūdinti tik materialius daiktus, tačiau ir iš santuokos gaunamus privalumus. Pasak autoriaus, sveikatos būklę, vaikų skaičių bei jų auklėjimo procesą, maisto skonį, poilsį ir net meilę galima tam tikra prasme vadinti prekėmis)

⁶ Ten pat. p. 311

Dėl šios priežasties, kalbėdami apie Pietų Korėjos atvejį turėtume atsižvelgti į tai, kad tradiciškai santuoka Pietų Korėjoje tiesiogiai atitinka Gary S. Beckerio verslo sandorio modelį ir paprasčiausią dviejų žmonių priklausymą vienam namų ūkiui. Vedybos šioje šalyje ilgą laiką buvo motyvuotos ne tik ekonominiais sumetimais, bet dažnu atveju ir pastūmėtos abiejų sutuoktinių tėvų. Dėl šios priežasties Pietų Korėjoje vis dar išlieka aktuali neištikimybės problema, ypač giliai įsišaknijusi vyresniosios korėjiečių kartos mentalitete. Nemažai vyresnio amžiaus korėjiečių yra įsitikinę, kad jeigu už lytinius santykius yra atsiskaitoma pinigais, tai nėra neištikimybė.⁷ Oficialiai prostitucija Korėjoje yra nelegali, tačiau į šią problemą žiūrima pro pirštus ir nesiimama jokių realių prevencinių priemonių jai pašalinti. Nors su jauna karta ši problema po truputį praranda savo aktualumą ir vis daugiau porų tuokiasi iš meilės, visgi galime teigti, kad Gary S. Beckerio modelis iš dalies yra pritaikytinas santuokos ir šeimos struktūrai Pietų Korėjoje.

Pirmojoje savo teorijos dalyje autorius visiškai ignoruoja meilės aspektą, nes, pasak jo, dažnas emocinis ir fizinis kontaktas, beveik visais atvejais apibūdinamas kaip meilės išraiška, tėra vienas iš santuokos privalumų, naudingų tiek vienai, tiek kitai pusei ir nors partneriai savo pasirinkimus motyvuoja meile, jie yra tiesiogiai susiję su gaunamais privalumais. Pavyzdžiui, jeigu mylėti žmogų reiškia rūpintis juo, aiškiai matomas privalumas yra rūpestis.⁸ Nors autorius neneigia emocinio partnerių tarpusavio prisirišimo galimybės, į santuoką jis žiūri racionaliai, stengdamasis paaiškinti vedybų procesą iš loginės pusės.

Kalbėdamas apie ekonominę santuokos dalį, Gary S. Becker teigia, kad palyginti su vienišiausiu gyvenimu, vedybų nauda bet kuriems dviem žmonėms yra tiesiogiai susijusi su jų pajamomis, darbo užmokesčio skirtumais ir našumo dydžio kintamaisiais, tokiais kaip fizinis patrauklumas ir išsilavinimo lygis. Jo manymu, vyro darbo užmokestis tiesiogiai koreliuoja su moters išsilavinimo lygiu, tačiau vyro išsilavinimo lygis neturi jokių sąsajų su moters darbo užmokesčio dydžiu. Kadangi moterys motyvuojamos mažų atlyginimų ir didesnio vyro atlyginimo praranda norą likti darbo rinkoje, vedę vyrai dirba daug daugiau negu nevedę, o ištekėjusios moterys dirba daug mažiau negu netekėjusios. Dėl šios priežasties Gary S. Becker daro prielaidą, kad moterų darbo atlygio pakėlimas gali turėti neigiamos įtakos jų norui ištekėti.⁹ Pasak autoriaus, jeigu moterys uždirbtų tiek pat, kiek vyrai, jos galimai

⁷ Lee, Claire. Half of married Korean men have cheated: study, The Korea Herald. 2016 Prieiga: <<http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20160801000806>>

⁸ Ten pat p. 328

⁹ Becker, Gary S. „A Theory of Marriage“, 1976. University of Chicago and National Bureau of Economic Research. p. 308

prarastų motyvaciją vedyboms. Tokiu atveju galime numanyti, kad vyrų ir moterų algų skirtumas yra paliktas sąmoningai. Kaip jau buvo minėta, Pietų Korėjoje vyrų ir moterų darbo atlygio skirtumai iki šiol išlieka akivaizdūs. Palyginti su kitomis EBPO¹⁰ valstybėmis, lyčių darbo užmokesčio atotrūkis Korėjoje yra pats didžiausias.¹¹

Taipogi, kalbant apie ekonominį santuokos kaip verslo sandorio aspektą, svarbu yra paminėti tai, kad Pietų Korėjoje nuo seno egzistavo *chungmae*¹² piršlybų fenomenas, pagal kurį santuokoje svarbiausia buvo ne partnerių tarpusavio simpatija, o šeimų kilmė ir finansinė situacija. Nors visame išsivysčiusiame pasaulyje toks požiūris yra laikomas mažų mažiausiai paviršutinišku, tradicinėje Pietų Korėjos kultūroje renkantis partnerį iki šiol daugiausia dėmesio yra skiriama būtent moters fiziniam patrauklumui ir vyro ekonominiam stabilumui.¹³ Tai dar kartą patvirtina Gary S. Becker santuokos teorijos pritaikomumą Pietų Korėjos situacijai ir lytinės diskriminacijos egzistavimo faktą.

1.2. Pasiruošimas vedyboms vyresniame amžiuje: kuo pranašios vėlyvos vestuvės?

Palyginti su kitomis Azijos valstybėmis Pietų Korėjoje vedybinis amžius yra pats aukščiausias ir sukasi apie trisdešimtuosius žmonių gyvenimo metus. Negana to, šis skaičius nuolat auga – pasak statistikos, 2017–aisiais metais buvo užfiksuotas maždaug 2,3 metų vedybinio amžiaus vidurkio išaugimas palyginti su 2007 metais.¹⁴ Vedybų amžiaus išaugimas iš esmės yra glaudžiai susijęs su įvairiais kultūriniais ir ekonominiais veiksniais, netiesiogiai skatinančiais jaunas žmones atsisakyti santuokos ir koncentruotis ties savo asmenine gerove. Kita vertus, vėlyvos vedybos ir visiškai santuokos atsisakymas yra du

¹⁰ EBPO (angl. OECD -Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD, pranc. Organisation de coopération et de développement économiques, OCDE) –Tarptautinė ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija.

¹¹ The Pursuit of Gender Equality: An Uphill Battle, Oficialus EBPO puslapis. Prieiga: <<https://www.oecd.org/korea/Gender2017-KOR-en.pdf>>

¹² Chungmae Kyolhon (kor. 중매 결혼) – piršlybinės vedybos, ilgą laiką lygegriaičiai su romantinėmis vedybomis egzistavusios Pietų Korėjos kultūroje. Chungmae vedybų atveju, šeimos, apskaičiavusios tarpusavio naudą nusprendavo, kad jų vaikai turėtų susituokti ir juos supindindavo. Skirtingai nei priverstinę santuoką progaruojančiose kultūrose, Korėjos atveju potencialūs vedybų partneriai turėjo teisę susipažinti iki vestuvių ir patys priimti galutinį sprendimą, tačiau neretai konfucianizmu paremta pagarba tėvams turėjo nemažai įtakos jų pasirinkimui.

¹³ Kendall, Laurel. Getting Married in Korea: Of Gender, Morality and Modernity. 1996. University of California Press; First edition. P. 94

¹⁴ S. Koreans' average marriage age rises: report., Yonhap news., 2017/06/30; prieiga per internetą: <http://english.yonhapnews.co.kr/news/2017/06/30/0200000000AEN20170630005800320.html>

visiškai skirtingi dalykai, taigi kalbėdami apie santuokai tinkamo amžiaus pasirinkimą, turėtume atsižvelgti į keletą papildomų faktorių.

Vedybų amžiaus išaugimas iš esmės yra glaudžiai susijęs su įvairiais kultūriniais ir ekonominiais veiksniais, netiesiogiai skatinančiais jaunas žmones atsisakyti santuokos ir koncentruotis ties savo asmenine gerove. Kita vertus, vėlyvos vedybos ir visiškas santuokos atsisakymas yra du skirtingi dalykai, taigi kalbėdami apie santuokai tinkamo amžiaus pasirinkimą, turėtume atsižvelgti į keletą papildomų faktorių.

Šiuo atveju yra prasminga atkreipti dėmesį į UCLA sociologės Valerie Kincade Oppenheimer (1932-2009) iškeltą santuokos laiko nustatymo teoriją, pagal kurią vedybų ir darbo rinkose egzistuoja analogiški procesai, turintys reikšmingos įtakos tam tikriems žmonių eglesio aspektams paaiškinti. Priešingai nei Gary S. Becker, autorė savo teorijoje teigia, kad jauni žmonės dažnai yra veikiami emocijų, o ne išankstinių naudos apskaičiavimų, tačiau neatmeta ir to fakto, kad karjera ir darbas turi įtakos šeimyninio gyvenimo formavimui. Dėl šios priežasties jauni žmonės dažnai jaučiasi nepasiruošę santuokai arba nepakankamai gerai pažįstantys potencialų vedybų partnerį. Pasak jos, ištekėjusios moterys tradiciškai yra priklausomos nuo vyro, todėl nors šios normos nebegalioja šiuolaikinėje Vakarų visuomenėje, renkantis partnerį jos nevalingai prioritetą teikia ir ekonominiam rodikliui.

Vedybų planavimą prigretindama prie darbo paieškos procesų, V. K. Oppenheimer pabrėžia, jog dėl darbo paklausos ir darbuotojų pasiūlos nevienalytiškumo tiek darbdaviams, tiek potencialiems darbuotojams trūksta žinių, leidžiančių greitai ir tikslingai suderinti darbuotojus su jiems geriausiai tinkančiomis darbo vietomis. Dėl šios priežasties abi pusės neretai patiria nuostolių. Kita vertus, dažniausiai žmonės neieško idealaus varianto, o nusistato minimalią juos tenkinančią atlyginimo ribą. Kuo ta riba didesnė, tuo mažiau pasirinkimų turi individas, taigi sumažėja jo galimybės susirasti tinkamą darbą. Tokiu atveju įdarbinimo procesas užtrunka daug ilgiau, tačiau kuo daugiau laiko yra išnaudojama ieškant tinkamiausio varianto, tuo labiau individas lieka patenkintas rezultatais.¹⁵ Autorė pateikia šį pavyzdį, norėdama parodyti, kad tokie patys procesai vyksta ir vedybų rinkoje. Kadangi kuo aukštesni žmogaus reikalavimai potencialiam partneriui, tuo sunkiau jį surasti. Potencialus partneris, atitinkantis aukštesnius reikalavimus, ir pats automatiškai reikalauja daugiau. Atsižvelgiant į tai, kad su amžiumi keičiasi žmonių reikalavimai potencialiam vedybų

¹⁵ Oppenheimer, Valerie Kincade. A Theory of Marriage Timing. 1988. American Journal of Sociology. Vol. 94, No. 3. The University of Chicago Press. p. 568

partneriui, lygiagrečiai mažėja ir galimybė sutikti visus juos atitinkantį žmogų, taigi minimali, žmogų tenkinanti riba yra vienas pagrindinių aspektų, leidžiančių pradėti santykius.

Pagrindinis skirtumas tarp darbo ir tinkamo vedybų partnerio paieškų yra tas, kad pasirinkus vieną partnerį, tikimybė ir toliau tęsti paieškas išnyksta arba bent jau gerokai sumažėja, o tuo tarpu net ir susiradus tenkinantį darbą, žmogus išlieka darbo rinkoje su galimybe pakeisti darbo vietą vos gavus geresnį pasiūlymą. Santuokoje toks elgesys būtų vertinamas neigiamai ir sumažintų tikimybę susirasti visokeriopai gerą partnerį.¹⁶ Taip pat, reikia nepamiršti ir to, kad su amžiumi, potencialių partnerių pasirinkimas gerokai sumažėja, nes pasiekus tam tikrą amžiaus ribą, didesnė jų dalis jau bus susituokę. Pasak autorės, ankstyvų vedybų sėkmė priklauso nuo to, kaip gerai žmonės gali numatyti partnerio charakterio savybes, kurias jis potencialiai gali įgauti ateityje, kadangi jaunų žmonių požiūris į daugelį dalykų nuolat keičiasi. Santuokos sėkmė priklauso ir nuo to, kaip gerai partneriai susitaiko su neigiamomis vienas kito savybėmis, kurių nepavyko numatyti prieš vedybas. Tai taip pat yra susiję ir su socialinės bei emocinės brandos faktoriumi.

Iš kitos pusės, pasak V. K. Oppenheimer, partnerio paieškos susideda iš daugelio skirtingų elementų, todėl nuodugniai paaiškinti skirtingų individų ar tam tikros grupės elgesį yra neįmanoma. Autorė pabrėžia, jog nors tam tikri žmonių elgesio aspektai ir gali būti paremti viena ar kita teorija, mes negalime ignoruoti ir žmogiškojo faktoriaus. Svarbu suprasti, jog kiekvieno žmogaus elgesio normos yra individualios ir gali skirtis priklausomai nuo daugelio aspektų. Akivaizdu, kad žmonių fizinė išvaizda, pagrindinės charakterio savybės, seksualinė prigimtis, religija, etninė kilmė ir net socialinė bei ekonominė aplinka yra pastebimos pradedant arba netgi prieš pradedant romantinius santykius ir turi nemažai įtakos pasirenkant partnerį.¹⁷

Kalbėdama apie vedybų amžiaus išaugimą, Valerie K. Oppenheimer teigia, kad auganti moterų ekonominė nepriklausomybė yra viena pagrindinių santuokos atidėliojimo priežasčių. Šios teorijos atitikimą galime pastebėti ir šiuolaikinėje Pietų Korėjos visuomenėje, nes urbanizuotoje šalies dalyje gyvenančios jaunos korėjietės vis dažniau pasirenka karjerą ir vengia būti ekonomiškai priklausomos nuo vyro. Kadangi po vestuvių vyrai ir moterys įgauna tam tikrus vaidmenis šeimoje, moters socializacijos lygis savaime sumažėja. Taigi, daline vedybų laiko atidėliojimo priežastimi gali būti auganti moterų ekonominė nepriklausomybė. Kadangi vis daugiau moterų tikisi išlikti darbingos visą savo gyvenimą, o

¹⁶ Oppenheimer, Valerie Kincade. A Theory of Marriage Timing. 1988. American Journal of Sociology. Vol. 94, No. 3. The University of Chicago Press. p. 572

¹⁷ Ten pat. P. 566

ne tik iki pirmojo vaiko gimimo, nemaža dalis dailiosios lyties atstovių nusprendžia ištekėti vėliau arba visiškai netekėti.

Vedybų laiko teorijoje V. K. Oppenheimer taip pat išskyrė, jog nepaisant to, kad tiek darbo, tiek tinkamo partnerio paieškos yra iš principo panašios, negalime ignoruoti jų pagrindinių skirtumų – o štai, kai bedarbiai aktyviai ieško darbo, jauni žmonės, pradėdami romantiškus santykius ne visada turi tikslą susituokti su tuo žmogumi. Vienas pagrindinių skirtumų tarp darbo ir vedybų rinkos yra tas, jog ieškodamas darbo individas turi tiesioginį tikslą padidinti savo pajamas, o vedybos dažniausiai nėra motyvuotos vien tik ekonominiais aspektais. Santuoka, priešingai, suteikia ilgalaikę partnerystę, emocinę paramą bei bendrus prisiminimus. Taipogi, reguliarūs lytiniai santykiai ir galimybė ateityje susilaukti vaikų yra vienas iš privalumų, kurie nefunkcionuoja darbo rinkoje.¹⁸ Valerie K. Oppenheimer taip pat pastebi, jog laikui bėgant gerokai sumažėjo priešvedybinių lytinių santykių stigma, leidžianti jauniems vyrams atidėti vedybų partnerės paieškas iki tol, kol jo gyvenimas ekonomiškai stabilizuosis.

Atsižvelgdami į minėtosios teorijos pritaikomumą Korėjos visuomenei ir kitame skyriuje aptartinus empirinius rezultatus, galime teigti, jog nors viena pagrindinių vėlyvų vedybų priežasčių Pietų Korėjoje išlieka ekonominis nestabilumas, bandymai rasti lūkesčius atitinkantį partnerį tam taip pat turi nemažai įtakos. Negana to, kalbėdami apie tradicinius Korėjos visuomenės aspektus, turėtume nepamiršti ir to, jog čia potencialus partneris turi atitikti ne tik individualius vieno žmogaus, bet ir visos jo šeimos lūkesčius. Dėl šios priežasties vėlyvos santuokos ir visuotinio vedybų skaičiaus sumažėjimo problema Pietų Korėjoje yra išsisknijusi kur kas giliau.

¹⁸ Oppenheimer, Valerie Kincade. A Theory of Marriage Timing. 1988. American Journal of Sociology. Vol. 94, No. 3. The University of Chicago Press. p. 567

2. ŠEIMOS KONCEPCIJA PIETŲ KORĖJOS VISUOMENĖJE

Šiame skyriuje bus kalbama apie šeimos vaidmenį Pietų Korėjos visuomenėje ir jo svarbą tradicinėje ir šiuolaikinėje perspektyvoje. Kadangi konfucianizmas iki šiol yra viena pagrindinių filosofinių-moralinių sistemų Korėjoje nuo seno turėjusi daugiausia įtakos šalies visuomenės ir kultūros plėtotei, kaip svarbus aspektas yra išskiriamas Konfucijaus mokymas ir jo svarba formuojant korėjiečių požiūrį į santuoką ir šeimos vertybes. Taipogi, kadangi ilgą laiką Korėjos šeimyninė sistema buvo paremta patriarchaliniais principais, atsiremenčiais į konfucianizmo filosofiją, tradicinė kultūra šeimos kūrimą paverčia sudėtingu procesu taip demotyvuodama jaunimą. Čia yra svarbu išryškinti moterų marginalizaciją Pietų Korėjos visuomenėje ir Konfucijaus mokymu paremtos patriarchalinės tradicijos svarbą šeimos kūrimo procese.

Prieš pradėdami analizuoti santuokos atidėliojimo problemą, ilgainiui įgaunančią vis daugiau įtakos Pietų Korėjos visuomenėje, privalome susipažinti su šios kultūros patriarchaline tradicija, atsispindinčia ne tik giliai įsišaknijusiame visuomenės susisluoksniavime, tačiau taip pat ir jo šeimos struktūros atitikmenyje. Čia svarbu identifikuoti lyčių vaidmenų pasiskirstymo aspektą ir pabrėžti išankstinį nusistatymą, kad vyras turi aprūpinti šeimą iš ekonominės pusės, o moteris – prižiūrėti namų ūkį ir auginti vaikus. Šiuo atveju korėjiečių suvokimas apie santuokos konstrukta iš dalies sutampa su pirmajame skyriuje detaliai aptartais Gary S. Beckerio santuokos teorijoje iškeliamais argumentais, teigiančiais jog santuoka iš esmės yra savotiškas verslo sandoris, atnešantis abipusės naudos tiek vienai, tiek kitai pusei. Kadangi prieš kalbėdami apie santuokos atidėliojimo klausimą Korėjoje (ar bet kurioje kitoje pasaulio šalyje), privalome susipažinti su problemos objektu iš arčiau, šiame skyriuje bus siekiama patikrinti jų pritaikomumą Pietų Korėjos atveju ir iš arčiau susipažinti su čia egzistuojančiu šeimos bei santuokos konceptu ir nuo seno nusistovėjusiais vyrų ir moterų vaidmenimis Korėjos visuomenėje.

2.1. Tradicinės šeimos modelis Pietų Korėjoje ir konfucianizmas

Šeima kaip socialinis institutas nuo seno buvo labai svarbi Korėjos visuomenėje ir tokia išlieka iki šiol. Palyginti su kitomis pasaulio valstybėmis, Pietų Korėjoje šeima užima labai svarbią vietą kiekvieno žmogaus gyvenime, nepriklausomai nuo jo lyties, amžiaus ar socialinės grupės. Filosofijos ir etikos prasme, jau nuo XIV a. konfucianizmas turėjo

daugiausia įtakos visam Rytų Azijos regionui, ypač Kinijai, Korėjai ir Japonijai. Korėjos pusiasalį Konfucijaus mokymas pasiekė vėlyvosios Džosono dinastijos (1650–1910) laikotarpiu, tačiau jo užuomazgų jau buvo galima pastebėti ir anksčiau.¹⁹ Taigi, Pietų Korėjos socialinės struktūros ir visuomeninis gyvenimas transformavosi dėl konfucianizmo įtakos, o kadangi šios filosofijos centras yra šeima, tokios vertybės kaip paklusnumas tėvams ir pagarba vyresniam buvo perduodami iš kartos į kartą.²⁰ Pasak Konfucijaus mokymo, šeima yra pagrindinis visuomenės vienetas, vadovaujantis moraliniais ir etiniais principais įtraukiantis ekonomines gamybos ir vartojimo bei socialines švietimo ir socializacijos funkcijas. Jis institucionalizavo protėvių pagerbimo ritualą, kurį tradiciškai atlieka tik vyrai – šeimos tėvas arba vyriausiasis sūnus.²¹ Palyginti su kitomis Rytų Azijos regiono valstybėmis, ši tradicija Korėjoje įsitvirtino stipriausiai ir yra praktikuojama iki šiol, dažniausiai per didžiausias metų šventes.²² Taip pat, gilų Konfucijaus vertybių iššaknijimą Pietų Korėjos visuomenėje galime pastebėti atsižvelgę į ir dabar egzistuojančius hierarchinius socialinius santykius tarp darbdavio ir darbuotojo (arba labiau patyrusio darbuotojo ir naujoko), tėvų ir vaikų, vyrų ir moterų arba net skirtingo amžiaus asmenų. Korėjiečių supratimu viršesnis yra tas žmogus, kuris užima aukštesnę poziciją darbe arba yra vyresnis, nepriklausomai nuo to, koks yra amžiaus skirtumas.

Pagal Konfucijaus tradiciją šeima susideda ne tik iš branduolinės šeimos (vyras, moteris ir jų vaikai), bet iš kelių kartų besidalinančių vienu namų ūkiu. Pavyzdžiui, bent jau vienas vaikas, sukūręs savo šeimą liks gyventi tėvų namuose arba priims juos gyventi savo būste. Tokiu atveju tėvams vyresniame amžiuje bus užtikrinta jaunosios kartos ekonominė pagalba ir priežiūra ligos atveju. Pietų Korėjoje tokia šeimos struktūra idealios būklės išliko iki pat industrializacijos laikotarpio, tačiau ilgainiui, dėl Vakarų pasaulio daromos įtakos ir gerėjančių ekonomikos sąlygų, vis daugiau jaunimo ėmė persikelti į didmiesčius siekiant susikurti geresnį gyvenimą sau ir ateities kartoms. Nepaisant to, didžioji dauguma korėjiečių iki šiol šeimą (šiuo atveju yra kalbama apie tėvus) laiko vienu svarbiausių dalykų savo

¹⁹ Kim, Hye-on, Siegfried Hoppe-Graff. Mothers Roles in Traditional and Modern Korean Families: The Consequences for Parental Practices and Adolescent Socialization. 2001. Asia Pacific Education Review. Vol. 2, No. 1. p. 85

²⁰ Ten pat

²¹ Park Han, Insook and Lee, Jay-cho. Confucianism and the Korean family, 1995. Journal of Comparative Family Studies, Vol. 26, No. 1, Families in Asia: beliefs and Realities. p. 118

²² Svarbiausiomis metų šventėmis Pietų Korėjoje yra laikomas Čusokas (kor. 추석, Chuseok) – derliaus nuėmimo šventė, savo simbolika labiausiai atitinkanti lietuviškas vėlines ir Naujieji metai pagal mėnulio kalendorių (kor. 설날, Seollal).

gyvenime ir net gyvendami atskirai nuo tėvų palaiko juos ekonomiškai bei laikosi iš konfucianizmo kilusių ir Korėjos kultūroje giliai įsišaknijusių tradicijų.

Kalbėdami apie konfucianistinį šeimos modelį, turime paminėti, kad pagal jį šeima yra orientuota ne į porą, o į vaikus ir į vyro giminės linijos pratęsimą. Pagal šį modelį visos susituokusios poros privalo susilaukti palikuonių ir skirti visą savo energiją, laiką ir pinigus jiems auginti ir auklėti.²³ Remiantis tuo pačiu principu suaugę vaikai privalo pasirūpinti savo tėvais senatvėje. Tokiu atveju stiprus ryšys tarp tėvų ir vaikų išlieka visą gyvenimą. Vaikų pagarba tėvams, hierarchinė sistema ir stiprūs kartų tarpusavio ryšiai yra svarbiausios vertybės Pietų Korėjos visuomenėje. Kalbėdami apie idealią šeimą konfucinio tipo visuomenėje, įsivaizduojame ją kaip išpuoselėtą, meilės ir tarpusavio pagarbos ir rūpesčio struktūrą, tačiau nors didžioji dauguma šeimų Korėjoje teoriškai yra paremta šiuo principu, realybė neretu atveju skiriasi nuo idealistinės vizijos. Visų pirma, patriarchalinė sistema, suteikianti vyrui (pirmiausia tėvui, o po jo vyriausiajam sūnui) neginčytiną autoritetą, šiuolaikinėje visuomenėje pradeda prarasti savo tikrąją prasmę ir išsigimsta, leisdama vyrui piktnaudžiauti autoritetu ir žeminti namiškius, pradėdant savo paties žmona.²⁴ Dėl šios priežasties nemaža dalis korėjiečių gyvena prisidengę laimingos šeimos fasadu. Kadangi pagal Konfucijaus mokymą ideali šeima yra bene vienintelė svarbi vertybė, pripažinimas apie namų ūkyje kylančias problemas užtrauktų gėdą visai giminei.

Taipogi, kadangi pagal idealų tradicinės šeimos paveikslą vaikų priežiūra ir tarpusavio rūpestis yra vienos pagrindinių vertybių, neretu atveju tėvai savo vaikais rūpinasi per daug. Ne veltui Pietų Korėjoje netgi atsirado terminas „Motina–sraigtasparnis“²⁵, apibūdinantis tėvus, pernelyg įsitraukusius į savo vaikų asmeninius reikalus, ypač švietimo klausimus. Tokie tėvai, o ypač mamos, rūpinasi kiekvienu savo vaikų žingsniu: nuo pradinės mokyklos (pastaraisiais metais net ir nuo darželio) bendrauja su mokyklos administracija ir privačiais mokytojais, norėdami daryti įtaką visos švietimo sistemos darbui, kontroliuoja vaikų namų darbus ir bendravimą su draugais, turi nemažai įtakos pasiruošimui egzaminams ir universiteto pasirinkimui, o baigus mokslus padeda susirasti darbą, o kartais net ir

²³ Yang, Sungeun and Rosenblatt, Confucian Family Values and Childless Couples in South Korea. 2008. Journal of Family Issues, Volume 29 Number 5. p. 571

²⁴ Empyrinio tyrimo - apklausos rezultatai, žr. Priedą Nr.1

²⁵ Motina sraigtasparnis (kor. 헬리콥터 맘, Helicopter mom) dar kitaip - „Helicopter parents“ terminas atsirado Gangname, viename turtingiausių Pietų Korėjos sostinės rajonų. Kadangi būtent šioje teritorijoje gyvenantys žmonės yra ekonomiškai privilegijuoti, tėvai savo rūpestį dažniausiai parodo pinigine išraiška – siunčia vaikus į papildomas pamokas ir verčia lankyti vieno ar kito tipo popamokinę veiklą. Jie remiasi Jim Fay „Parenting with Love and Logic: Teaching Children Responsibility“ mokymu.

potencialų santuokos partnerį.²⁶ Toks perdėtas globėjiškumas neretai išauga į jaunų žmonių nesavarankiškumą net sulaukus brandaus amžiaus. Dėl šios priežasties nemaža dalis korėjiečių gyvena su tėvais iki trisdešimties arba net ilgiau ir nėra motyvuoti kurti savo atskirą gyvenimą, kas dažnai sukelia problemų darbo sferoje bei asmeniniame gyvenime.

2.2. Lyčių vaidmenų pasiskirstymas Pietų Korėjoje ir patriarchalinė visuomenė

Lyčių vaidmenų pasiskirstymas Pietų Korėjoje yra tiesiogiai susijęs su praeitame poskyryje aptarta tradicinės šeimos struktūra bei konfucine filosofija. Pietų Korėjoje, kaip ir visose patriarchalinės valstybės, vyrų ir moterų vaidmenų pasiskirstymas yra paremtas tradicinėmis lyčių normomis ir stereotipais. Tokiu atveju yra akcentuojama, kad vyras turi būti šeimos galva, į šeimos gerovę investuojanti iš piniginės pusės, o moteris – prižiūrėti namų ūkį, gaminti maistą ir rūpintis vaikais.

Jau nuo Džosono dinastijos laikų įsigalėjo griežti patriarchaliniai santykiai šeimoje, pirmiausia tarp vyro ir moters. Sutuoktinių santykiai buvo prilyginami karaliaus ir jo patarnautojų arba tėvo ir sūnaus santykiams, paremtais pagarba ir paklusnumu. Moteris privalėjo visą savo gyvenimą paaukoti vyro ir šeimos labui ir neturėjo teisės reikšti savo nuomonę apie šeimos gyvenimą vyrui. Iš to netgi atsirado korėjietiška patarlė: „Vos tik vištai užrėkus namai griūva“ (kor. 암탉이 울면 집이 망한다).²⁷ Moteris privalėjo paklusti pirmiausia savo tėvui, po to vyrui, o galiausiai – sūnui, taigi čia yra matomas patriarchatas, ignoruojantis net amžiaus aspektą, kuris taip pat yra labai svarbus Korėjos visuomenėje.

Negana to, tik vyrai turėjo teisę pareikšti skyrybų norą ir pagrindinės to priežastys galėjo būti nepaklusnumas vyro tėvams, sunki liga, neištikimybė, apkalbinėjimas arba net nesugebėjimas pagimdyti sūnaus. Už šiuos „nusikaltimus“ moteris būdavo baudžiama lygiai taip pat, kaip sūnus nusikaltęs tėvui, ar tarnas šeimininkui. Kita vertus, net neištikimybės ar buitinio smurto atveju, moteris neturėjo teisės skųstis ar pareikšti norą skyryboms, nes to laikotarpio supratimu tai buvo pačios moters kaltė.²⁸ Šis „aukos kaltinimo“²⁹ fenomenas yra

²⁶ Pernelyg trugdantys „Tėvai – straightasparniai: kaip yra sugadinami vaikai“, 지나치게 간섭하는 ‘헬리콥터 부모’, 어떻게 아이를 망치나, The Korea Daily, 2018/01/16, Prieiga per internetą: <http://me2.do/F8JMSYzn>

²⁷ Park Han, Insook and Lee, Jay-cho. Confucianism and the Korean family, 1995. Journal of Comparative Family Studies, Vol. 26, No. 1, Families in Asia: beliefs and Realities. p.124

²⁸ Ten pat., p. 128

netoleruotinas šiuolaikinėje visuomenėje, tačiau iki šiol atsispindi kai kurių vyresniosios kartos korėjiečių pasaulėžiūroje. Dėl šios priežasties neretai net ir dabar iškilus šeimyniniam konfliktui vyro žodžiai turi daug daugiau galios negu moters. Tiesa, su Vakarų įtaka jaunajai kartai tokia praktika po truputį pasitraukia ir iš Pietų Korėjos visuomenės, ir moterys sulaukia daugiau pagarbos, o vis daugiau jaunų korėjiečių į konfucianizmą žiūri kaip į pasenusią, šiuolaikiniame gyvenime sunkiai pritaikytiną filosofiją.

Taipogi, kalbėdami apie skirtingus lyčių vaidmenis šeimoje, turėtume paminėti, kad pagal konfucinę tradiciją ištekėdamos moterys turėjo atsiskirti nuo savo šeimos ir tapti vyro šeimos dalimi. Dėl šios priežasties viena pagrindinių jų misijų buvo rūpinimasis vyro tėvais. Dabar dauguma moterų yra linkusios senyvame amžiuje pasirūpinti ir savo pačių tėvais.³⁰ Taigi, nors tradicinė vyrų pranašumo samprata, ypač vyresniosios kartos tarpe, vis dar yra paplitusi, moterų socialinė padėtis pagerėjo ir jos įgavo daugiau teisių dalyvauti visuomeniniame gyvenime bei namų ūkyje.

Kitas svarbus aspektas vyrų ir moterų lyčių vaidmenų pasiskirstyme yra nelygybė, egzistuojanti darbo ir karjeros sferoje. Nors dabartinėje Pietų Korėjos visuomenėje abiejų lyčių atstovai turi vienodas teorines galimybes siekti aukštojo mokslo ir kilti karjeros laiptais, neretai atveju vidutinės ir aukštesniosios klasės atstovės net įgavusios aukštąjį išsilavinimą yra priverstos atsisakyti karjeros ir pagal tradicinį modelį likti namuose. Korėjoje moteriai ištekėjus, natūraliai yra tikimasi, kad ji pasitrauks iš darbo rinkos.³¹ Negana to, net ir darbingos moterys dažniausiai susiduria su lytine diskriminacija darbo vietoje: daugeliu atvejų jos yra pasmerktos gauti daug mažesnius atlyginimus nei tokioje pačioje pozicijoje dirbantys vyrai, turi nepalyginamai mažiau galimybių būti paaukštintos pareigose ir paprastai negali net pretenduoti į administracinį postą.

Daugiausia ekonominės galios Korėjos visuomenėje turi verslo konglomeratai, vadinami *chaebol*, kuriems priklauso tokios įmonės kaip Samsung, LG, Hyundai, SK ir Lotte. Kadangi jie dominuoja verslo sektoriuje, savaime suprantama, jog darbas šioms įmonėms priklausančiuose biuruose yra pats geidžiamiausias tiek darbo sąlygų, tiek atlyginimų prasme. Tačiau kaip jau galime numanyti, moters vieta šiose, hierarchine struktūra

²⁹ Aukos kaltinimas (eng. Victim blaming) – sąvoka, atsiradusi XX a. antroje pusėje, apibūdinanti aukos kaltinimą iš neigiamos pusės. Dabar ji dažniausiai yra vartojama kalbant apie seksualinio priekabiavimo aukas, tačiau pritaikytina ir kitose situacijose, tokiose kaip smurtas, neištikimybė, vagystės ir kt.

³⁰ Yang, Sungeun and Rosenblatt, Confucian Family Values and Childless Couples in South Korea. 2008. Journal of Family Issues, Volume 29 Number 5. p. 572

³¹ Park Han, Insook and Lee, Jay-cho. Confucianism and the Korean family, 1995. Journal of Comparative Family Studies, Vol. 26, No. 1, Families in Asia: beliefs and Realities. p.127

besivadovaujančiose įmonėse yra nevienareikšmė. *Chaebol* kolektyvuose atsirado terminas „biuro gėlė“, apibūdinantis tose įmonėse dirbančias moteris. Ši frazė parodo, kad moterys yra žemesnės, paklūstančios arba net dekoratyvios biuro detalės, toje pačioje erdvėje dirbančių vyrų akimis primenančios gėles.³² Tokiu apibūdinimu buvo bandoma pabrėžti jų dekoratyvinę funkciją, pagyvinančią šiurkšnią atmosferą vyriškame kolektyve. Dėl šios priežasties galime daryti prielaidą, kad žodis „gėlė“ taip pat buvo pasirinktas sąmoningai, bandant pabrėžti tariamą moterų nenaudingumą biure ir taip motyvuoti vyrų ir moterų algų skirtumus. Čia pasireiškia iš tradicinės kultūros užsilikęs mąstymas, kad moters vieta yra namuose.

Pastaraisiais dešimtmečiais vis daugiau korėjiečių siekia aukštojo išsilavinimo, tačiau nepriklausomai nuo akivaizdžiai išaugusio universitetus pabaigusiu moterų skaičiaus, darbo rinkoje vis dar dominuoja vyrai. Vyrų įdarbinimo lygis buvo 2012 m. buvo 23,4 procentais didesnis negu moterų,³³ kas įrodo, jog net universitetinis išsilavinimas neužtikrina visokeriopų karjeros galimybių, o lytinė diskriminacija kaip reiškinys vis dar yra opi problema Pietų Korėjos visuomenėje.

Kalbėdami apie patriarchalinę tradiciją Pietų Korėjoje, turėtume atsižvelgti į tai, kad pačios korėjietės moterys nemaža dalimi prisidėjo prie tradicinių šeimos vertybių formavimosi ir moterų marginalizavimo šalies visuomenėje. Iki Korėją pasiekiant Vakarų pasaulio vertybėms, pačios korėjietės buvo patenkintos patriarchaline struktūra, įsigalėjusia šalies visuomenėje ir net pačios inicijavo jos įgyvendinimą. Vedybinės normos atitiko to meto moterų gyvenimo standartus ir suteikė joms galimybę užsitikrinti patogų namų šeiminkės gyvenimą. Moterys, gimusios iki 1980-ųjų, buvo visiškai atskirtos nuo dalyvavimo visuomeniniame šalies gyvenime ir iš kartos į kartą auklėjamos patriarchaliniu principu, kad moteris privalo patarnauti savo vyrui, auginti vaikus ir prižiūrėti namų ūkį.³⁴ Korėjos visuomenėje vedybos moteriai ilgą laiką buvo prilyginamos karjerai, nes 1) moterims buvo sunku susirasti darbą; bei 2) santuoka buvo laikoma natūraliu, savaime suprantamu reiškiniu, taigi iš jų buvo tikimasi anksčiau ar vėliau ištekėti. Ilgą laiką korėjietės negalėjo net pagalvoti apie savirealizaciją karjeroje, o ne namų šeiminkės gyvenimo kelią.

³² Park Matthews, Nan-Yeong. Development, Culture and Gender in Korea: A Sociological Study of Female Office Employees in Chaebol. 2005. The London School of Economics and Political Science. PhD thesis, London School of Economics and Political Science (United Kingdom). p. 12

³³ Roh, Yunhee. Building Your Resume to be the Ultimate Bride: South Korean Women's Contradictory Identity in a Hyper-Instrumentalized Society. 2014. UC Berkeley Undergraduate Journal. p. 200

³⁴ Ten pat., p. 204

Iki pat modernizacijos pradžios moterys Korėjoje neįtė nesąžiningumo savo atžvilgiu, jautėsi pakankamai gerai patriarchate ir buvo paklusnios tarnautojos šeimoje, tačiau su modernizacijos banga transformavosi ir jaunų korėjiečių pasaulėžiūra. Šiuolaikinėje Korėjos visuomenėje moterys jaučiasi lygiavertės vyrams ir nepaisant Korėjos visuomenėje vis dar užsilikusių lyčių stereotipų, yra pasiryžusios konkuruoti darbo rinkoje. Dėl šios priežasties šalyje atsirado kita problema – santuokos atidėliojimas ir iš jo kylantis demografinis gyventojų senėjimas, paverčiantis Korėją viena sparčiausiai senstančių visuomenių pasaulyje.

3. VĖLYVOS SANTUOKOS TENDENCIJOS IR DEMOGRAFINIS SENĖJIMAS PIETŲ KORĖJOJE

Praeitame skyriuje susipažinus su lyčių vaidmenų pasiskirstymu ir šeimos konstruktu Pietų Korėjoje bei pritaikius tam tikrus vienos pagrindinių santuokos teorijų aspektus tyrinėjamam objektui, šiame skyriuje nagrinėjami anoniminės apklausos būdu gauti empiriniai duomenys, pereinama prie gilesnės santuokos atidėliojimo priežasčių analizės.

Kadangi, kaip ir didžioji dauguma išsivysčiusių pasaulio valstybių, postmodernios visuomenės vystymosi kontekste Pietų Korėja išgyvena akivaizdžius pokyčius santuokos ir šeimos kūrimo procese, remiantis surinktais duomenimis bandoma aiškintis pagrindines vedybų skaičiaus sumažėjimo priežastis. Nors paprastai tokių tendencijų atsiradimui nemažai įtakos turi pagerėjusios gyvenimo sąlygos, auganti išsilavinimo kokybė bei globalūs socialinės sistemos pokyčiai, leidžiantys jauniems žmonėms skirti daugiau dėmesio karjerai, kelionėms ir saviraiškai, čia yra išryškintos ir kitos, išskirtinai Korėjai pritaikytinos priežastys, dėl kurių jauni korėjiečiai vis dažniau teikia pirmenybę karjerai ir savo asmeninei gerovei, o ne santuokai.

Šioje darbo dalyje yra bandoma paaiškinti pagrindinius korėjiečių motyvacijos vėlyvoms vedyboms aspektus, kur taip pat yra atkreipiamas dėmesys į visuotines santuokai tinkamo laiko nustatymo normas bei jų pokyčius, modernėjant tradicinei visuomenei. Nors čia daugiausia dėmesio yra skiriama būtent anoniminės apklausos būdu gautiems empiriniams duomenims, aiškiai iliustruojantiems dabartinę situaciją Korėjos visuomenėje, atsižvelgti ir į teorinėje dalyje jau aptartus visuotinius dėsnius yra ne mažiau prasminga.

Skyriaus pabaigoje išryškinamos gimstamumo sumažėjimo problemos, kylančios iš augančio bevaikių šeimų skaičiaus. Remiantis empiriniais duomenimis aptariamos pagrindinės sumažėjusio gimstamumo priežastys bei iš to kylančios problemos.

3.1. Vedybų skaičiaus sumažėjimas Pietų Korėjoje – kodėl jauni korėjiečiai vis dažniau atsisako santuokos?

Per pastaruosius kelis dešimtmečius Pietų Korėja išgyveno labai daug ekonominių, kultūrinių ir socialinių pokyčių, dėl kurių transformavosi ne tik šalies visuomenės struktūra, bet ir pačių korėjiečių požiūris į daugelį gyvenimo aspektų, o tarp jų ir į santuoką bei šeimą. Nors industrializacija ir ekonominės reformos, po karo transformavusios Pietų Korėją iš neturtingos agrarinės valstybės į vieną pasaulio lyderių turėjo nemažai įtakos didesniai vėlyvų vedybų skaičiui ir ženkliai sumažėjimui pirmajame Pietų Korėjos, kokią ją matome dabar, ekonominio vystymosi etape, pagrindinės santuokos atidėliojimo priežastys dabartinėje šalies visuomenėje taip pat skiriasi.

Praėjusiais metais buvo užfiksuotas rekordiškai mažas vestuvių skaičius. Per 2017-uosius metus santuoką užregistravo vos kiek per 280 000 porų ir pasak Statistikos departamento, tai yra patys žemiausi duomenys nuo 1976 metų, kai Korėjos visuomenė išgyveno prieš tai minėtas ekonomikos reformas.³⁵ Iš pateiktos statistikos taip pat galime pastebėti laipsnišką vestuvių skaičiaus mažėjimą, nuo 1970-ųjų iki dabar, kas artimoje ateityje gali atsiliiepti ne tik korėjiečių šeimų struktūrai, bet ir šalies ekonomikai, kadangi darbingo amžiaus populiaciją ilgainiui pakeis išaugęs senyvų žmonių skaičius.

Kalbėdami apie tokių tendencijų priežastis, turime atsižvelgti ne tik į visuotiniai pripažintus aspektus, tokius kaip pagerėjusios gyvenimo sąlygos ir išaugęs išsilavinimo lygis, tačiau taip pat atsižvelgti į tendencijas, būdingas išskirtinai Pietų Korėjos visuomenei. Čia į pagalbą pasitelkiami empiriniai duomenys, gauti anoniminės apklausos būdu. Tyrimo metu buvo apklausti 126 nevedę vyrai ir netekėjusios moterys, kurių didžiąją dalį sudarė 25–40 metų amžiaus asmenys. Tokia tikslinė auditorija buvo pasirinkta neatsitiktinai, kadangi pagal visuotinius standartus, būtent tokio amžiaus asmenys yra linkę galvoti apie vedybas ir šeimos kūrimą. Iš apklausos rezultatų paaiškėjo, kad vyrų ir moterų pagrindinės santuokos

³⁵ Nedaro ar neturi galimybių daryti...užregistruotų santuokų skaičius mažiausias per 42 metus“(kor. ‘안하거나, 못하거나’...혼인건수 42 년만에 최저). 2017.03.22. Korėjos naujienų portalas „Hankyoreh“. Prieiga: <http://www.hani.co.kr/arti/economy/economy_general/787497.html>

atidėliojimo ir vengimo priežastys Korėjoje skiriasi, o neigiamą požiūrį į santuoką dauguma atvejų yra susiformavusios būtent moterys.³⁶ Nors tokių tendencijų kaltę galėtume suversti korėjietiškam feminizmui, turėtume atsižvelgti ir į prieš tai aptartas patriarchalinės kultūros tendencijas Pietų Korėjoje, kurios leidžia mums daryti prielaidą, kad konfucianizmas taip pat turi nemažai įtakos šios problemos atsiradimui.

Visų pirma, Pietų Korėjos visuomenėje santuoka reiškia ne dviejų žmonių pasirinkimą kurti šeimą ir bendrą gyvenimą, bet dviejų šeimų susijungimą, o neretai net tiesiog moters atsiskyrimą nuo tėvų namų ir virtimą vyro šeimos dalimi. Dėl šios priežasties nemažai jaunų korėjiečių yra nusistačiusios prieš santuoką ir teigia, jog ištekėjusios jos pasmerktų save nuolatiniam pasiaukojimui dėl šeimos ir dažnu atveju tai reikštų ne savo šeimos, o vyro tėvų gerovę. Taip pat, daugelį netekėjusių korėjiečių atbaido tai, jog dauguma atvejų, vos tik ištekėjus moterys turi atsisveikinti su karjera, kadangi kaip jau buvo minėta anksčiau, po vestuvių visi namų ruošos ir vaiko priežiūros darbai atitenka moteriai, taip apsunkinant jos galimybes kilti karjeros laiptais arba apskritai išlikti aktyviai darbo rinkoje.

Tokių pavyzdžių taip pat galima pastebėti ir empiriniuose rezultatuose, gautuose anoniminės apklausos metu. Nepaisant to, kad apklausa buvo atlikta anonimiškai iš daugelio atsakymų į atvirus klausimus, galime sužinoti respondentų lytį. Didžioji dalis atsakovių kaip vieną pagrindinių santuokos atidėliojimo priežasčių minėjo visapusišką moters pasiaukojimą ir asmeninio gyvenimo atsisakymo faktą. Viena apklausos respondenčių pateikia konkretų pavyzdį: „<...> Kiekvieną savaitgalį yra privaloma susitikti su (vyro–aut. past.) šeimos nariais, ką nors veikti su jais arba gaminti maistą ir kartu pietauti/vakarieniauti. Tavo gyvenimas absoliučiai pasikeičia ir visas išorinis (asmeninis) gyvenimas turi būti paliktas praeityje“.³⁷ Kadangi dauguma jaunų korėjiečių yra nusiteikusios prieš visapusišką atsidavimą vyro šeimai ir nenori apleisti savo tėvų, senamadiškas vyresniosios kartos mąstymas turi nemažai įtakos jų neigiamam požiūriui į santuoką.

Negana to, respondentų atsakymuose taip pat buvo pastebėtas dažnas fraziologizmo, sulyginančio santuoką su kapu naudojimas.³⁸ Čia turima omenyje ne mirtis tiesiogine to žodžio prasme, o žmogaus (dažnu atveju būtent moters) atsisveikinimas su gyvenimu dėl asmeninės gerovės ir pasišventimas šeimai.

Žinoma, gyvenimas koncentruojantis ties šeimos vertybėmis ne visada turi neigiamą reikšmę, tačiau vis daugiau jaunų korėjiečių į gyvenimą žiūri per individualizmo prizmę, dėl

³⁶ Anoniminės apklausos rezultatai, žr. Priedą nr. 1

³⁷ Žr. Pried. Nr. 1

³⁸ Žr. Pried. Nr. 1

ko tradicinė šeima Pietų Korėjoje po truputį praranda savo prasmę. Neretu atveju, nors jauni žmonės ir norėtų susituokti ir sukurti savo šeimą, juos atbaido gyvenimiškos patirtys tėvų namuose. Tai puikiai iliustruoja ir empirinio tyrimo, atlikto anoniminės apklausos būdu rezultatai, leidžiantys mums su problema susipažinti iš arčiau: „*Mano tėvas yra labai karštakošiško charakterio su dažnais agresijos proveržiais, todėl kartais pagalvoju, jog jeigu visi vyrai yra tokie pat, niekada nenoriu ištekėti.* <...> *todėl galvodama, jog jeigu ištekėjusi turėsiu gyventi taip, kaip gyveno mano mama ir neturėsiu laiko net atsikvėpti, susidariau neigiamą nuomonę apie santuoką*“ – teigia respondentė Nr. 42, argumentuodama savo pasirinkimą niekada netekėti.

Kadangi didžioji dauguma tradicinių šeimų Korėjoje gyvena pagal panašų modelį, galime daryti prielaidą, kad jaunos korėjietės nėra pasiruošusios tokiai aukai, kokiai pasiryžo jų motinos ir močiutės. Nemažai įtakos čia turi ir netolygus pareigų paskirstymas šeimoje. Taigi, galime daryti prielaidą, kad neretai merginos ir jaunos moterys, matydamos savo motinų gyvenimą, besisukantį vien tik apie namų židinį ir tėvų patriarchalinį mąstymą, akcentuojantį, jog vyras šeimoje yra tolygus karaliui, vis dažniau nusprendžia netekėti, taip išvengdamos naštos, kurią nešant matė savo motinas. „<...> *Nors mano tėvai dirba vienodai daug, visi namų ruošos darbai yra paliekami mamai* <...>“, teigia kita, išsamiai į apklausos klausimus atsakiusi jauna moteris, pasiryžusi visiškai atsisakyti santuokos.³⁹ Atkreipdami dėmesį į šiuos konkrečius pavyzdžius, turime pastebėti, kad neigiamas šeimos konstrukto pavyzdys tėvų namuose gali turi neįtikėtinai daug įtakos svarbiems gyvenimo pasirinkimams sulaukus brandos.

Kita vertus, Pietų Korėjoje vedybų vengia ne tik moterys, bet ir vyrai. Nors abiejų lyčių atstovų santuokos atidėliojimo priežastys skiriasi, abi pusės jaučia nesąžiningumą jų atžvilgiu. Kai moterys jaučiasi engiamos šeimoje ir diskriminuojamos darbo sferoje, vyrai savo dvejones motyvuoja ekonomine nelygybe. Tradiciškai Pietų Korėjoje yra nusistovėjusi nuomonė, kad vyras yra visapusiškai atsakingas už finansinį šeimos aprūpinimą, tačiau pagerėjus pragyvenimo lygiui ir išaugus konkurencijai darbo rinkoje, vis daugiau jaunų korėjiečių nesijaučia pasiruošę vedyboms.

Dauguma korėjiečių jaučiasi engiamos patriarchalinės tradicijos tipinėje korėjietiškoje šeimoje, todėl įprastai jos stengiasi tai kompensuoti iš ekonominės pusės. Kadangi visi namų ūkio ir vaiko priežiūros darbai yra paskiriami joms, šeimos finansus taip pat tvarko moterys. Šeima, kurioje vyras visą savo algą atiduoda žmonai ir vėliau prašo jos kišenpinigių savo

³⁹ Žr. Pried. Nr. 1. p. 56

asmeninėms išlaidoms yra Korėjos visuomenei normalus, daugumoje namų ūkių pasitaikantis reiškinys.⁴⁰ Galime daryti prielaidą, kad dažnai tokia situacija priverčia vyrus jaustis nepilnaverčiais ir stingančiais savarankiškumo, kas prisideda prie vedybinio amžiaus išaugimo.

Negana to, kad iš vyrų yra tikimasi išlaikyti šeimą, apmokėti vaikų išsilavinimo ir užklausinės veiklos išlaidas bei aprūpinti žmoną pakankamomis lėšomis asmeninėms reikmėms, ikivestuviniai procesai taip pat apsunkina situaciją. Net 79,37% anoniminės apklausos respondentų kaip pagrindinę jaunų korėjiečių santuokos atidėliojimo priežastį pasirinko finansus ir karjeros galimybes.⁴¹ Nors iš principo čia susipina atsakymai motyvuoti ekonominiiais sunkumais ir moterų darbingumo klausimu, galime teigti, kad įsišaknijęs materializmas Korėjos visuomenėje sukelia labai daug problemų, susijusių su šeimos kūrimu.

Pietų Korėjoje iki šiol egzistuoja karta iš kartos besitęsianti tradicija, kad vyras (arba vyro tėvai) privalo apmokėti vestuvių ceremonijos išlaidas, nupirkti būstą, kuriame pora gyventų po vestuvių ir pasirūpinti pakankamomis lėšomis, skirtomis porai patogiai pradėti šeimyninį gyvenimą. Jaunoji tuo tarpu yra įpareigota naujus namus apstatyti baldais.⁴² Kadangi išaugus išsilavinimo ir pragyvenimo lygiui Korėjoje, padidėjo ir konkurencija darbo rinkoje, vis daugiau jaunų korėjiečių jaučia ekonominį spaudimą įsidarbinti geroje kompanijoje ir uždirbti didžiulius pinigus, galėsiančius patenkinti jo bei jo būsimos žmonos tėvų lūkesčius tęsiant šią šeimyninę tradiciją, kilusią iš konfucinės kultūros.

Neretai net ir galvodami apie santuoką, korėjiečiai yra priversti ją atidėti vėlesniam amžiui arba atsisakyti apskritai. Kaip pavyzdį galime pateikti 33 metų amžiaus Kim Kyungmin, papasakojusį savo gyvenimo istoriją Korėjos nacionalinei MBC televizijai bei pabrėžusį vieną dažniausiai šalies visuomenėje pasitaikančių problemų, keliančių jauniems žmonėms labai daug kliūčių, trukdančių ne tik vedyboms, bet ir paprasčiausiems romantiškiems santykiams. Nors jis užaugo neturtingoje šeimoje, jaunas vyras turėjo svajonę siekti aukštojo mokslo. Pabaigęs pirmąją mokslų pakopą, Kim Kyungmin nusprendė pradėti magistrantūros studijas viename prestižiškiausių tikslųjų mokslų ir technologijos universitetų KAIST⁴³, o kadangi visas aukštasis mokslas Pietų Korėjoje yra mokamas, jis paėmė 48 milijonų Korėjos wonų (apie 36 tūkst. eurų) vertės paskolą, kurią tikėjosi gražinti susiradęs

⁴⁰ Chengnamomlife. Korėjiečių mamų forumas. Prieiga: <<http://cafe.naver.com/chengnamomlife/857696>>

⁴¹ Žr. Pried. Nr. 1., kl. 17

⁴² Žr. Pried. Nr. 1. p. 71

⁴³ KAIST - Korea Advanced Institute of Science & Technology - institutas, užimantis 41 – ą vietą QS Universitetų reitinguose. (prieiga per internetą: <https://www.topuniversities.com/universities/kaist-korea-advanced-institute-science-technology>)

darbą pagal specialybę. Šiuo metu Kim Kyungmin dirba nekvalifikuotą darbą statybų kompanijoje. Daugiau nei pusė jo algos yra išskaičiuojama padengti paskolai, taigi susitaupyti pinigų nėra galimybės. Nors jaunas vyras svajoja ateityje sukurti šeimą ir susilaukti vaikų, dėl susiklosčiusios situacijos jis negali net pagalvoti apie romantiškus santykius, o tuo labiau vedybas.⁴⁴ Tokių pavyzdžių Korėjoje yra galybė, tad prasminga būtų atsižvelgti ir į tai, jog aukštasis išsilavinimas ne visada garantuoja sėkmę darbo rinkoje, o aukštojo mokslo išlaidos gali pastatyti žmogų į daug prastesnę ekonominę situaciją, nei ta, kurioje jis buvo iki šiol.

Panašių atvejų galime pastebėti ir anksčiau minėtuose anoniminės apklausos rezultatuose: „*Kaip vyras galiu pasakyti, jog finansai yra tikrai sviri priežastis. Vyras privalo nupirkti būstą, o moteris apstatyti jį baldais, tačiau net įpusėjus ketvirtą dešimtį finansinė padėtis nėra pakankamai gera.<...>*“, teigia respondentas Nr. 29, paprašytas įvardyti kitas galimas pasirinkimo ateityje nesituokti priežastis.⁴⁵ Tokie pavyzdžiai dar kartą įrodo, jog spaudimas, kylantis iš Korėjos tradicinės kultūros turi nemažai įtakos, jaunų korėjiečių pasirinkimui atsisakyti santuokos.

Atsižvelgdami į empirinę medžiagą, surinktą anoniminės apklausos būdu, komplikuočius šeimos narių tarpusavio santykius galime išskirti kaip dar vieną pagrindinių santuokos atidėliojimo priežasčių Pietų Korėjoje. Kaip jau buvo minėta anksčiau, Korėjoje vedybos reiškia ne tik dviejų asmenų santuoką, bet ir dviejų šeimų tarpusavio susijungimą. Dėl šios priežasties komplikuoti išplėstinės šeimos narių tarpusavio santykiai, gali būti viena pagrindinių sutuoktinių nesutarimų priežasčių. Tuo tarpu kai vieninteliai jaunosios šeimos priekaištai jaunikiui gali būti susiję su jo finansine situacija, vyro šeimos ir jaunosios santykiai neretu atveju yra daug labiau komplikuoti. Visų pirma, jeigu pora neišsikelia gyventi atskirai, jų gyvenimas tęsiasi vyro tėvų namuose, jaunoji privalo gyventi pagal vyro motinos keliamas taisykles bei visokeriopai jai paklusti. Pagal tradicinius korėjiečių šeimos standartus, anyta kontroliuoja viską, pradedant vestuvių vieta ir data, baigiant vaikų vardais. Dėl šios priežasties jaunos moterys vis dažniau atidėlioja santuoką iki tada, kol jaunųjų pora turės visas finansines galimybes išsikelti gyventi savarankiškai ir galės patys priimti visus svarbiausius gyvenimo sprendimus.

⁴⁴ MBC Special „Pirmųjų demografinio skardžio metų ataskaita“ (kor. 인구절벽 원년 보고서). Prieiga:

<<https://www.youtube.com/watch?v=Da8CYue-HzQ>>

⁴⁵ Žr. Priedą Nr. 1. p. 71

Taigi, nors iš esmės pagrindinės vyrų iš moterų santuokos atidėliojimo priežastys skiriasi, konfucianizmo ir patriarchalinės kultūros įtaka yra matoma tiek vienu, tiek kitu atveju. Čia susiduria tradicinė Korėjos kultūra ir šiuolaikinio pasaulio vertybės, skatinančios jaunas žmones pirmiausia galvoti apie save ir siekti individualios laimės. Nors pasak vyresniosios korėjiečių kartos, šeima yra pagrindinis gyvenimo tikslas, o susituokus privalu susilaukti vaikų, jaunimas vis dažniau atsisako jiems per prievartą peršamos „ideologijos“ ir ignoruoja visuomenės brukamus standartus.⁴⁶ Vyresnioji karta, bandydama pritaikyti savo vertybes jaunimui, iššaukia visiškai priešingą reakciją ir formuoja iš esmės pasyvų požiūrį į vedybų konstrukta. Paradoksalu, tačiau konfucianizmas, kurio pagrindiniai principai yra paremti būtent šeimos vertybėmis, Pietų Korėjos visuomenėje tapo viena pagrindinių santuokos atidėliojimo priežasčių ir išstūmė šeimos prerogatyvą iš jaunų korėjiečių pasaulėžiūros.

Kita vertus, santuokų skaičiaus sumažėjimui, nemažai įtakos turi ir vėlyvų vedybų tendencijos. Anoniminės apklausos metu buvo pastebėta, kad net 61,8% respondentų galvoja, jog tinkamiausias amžius vedyboms yra apie 30–35 metus arba tada, kai esama finansiškai stabilioje padėtyje.⁴⁷ Nors dalis respondentų išsakė nuomonę, kad žmogaus amžius nėra svarbiausias faktorius galvojant apie potencialias vedybas ir atsižvelgti į tai, kada pats žmogus jaučiasi pasiruošęs tokiam gyvenimo žingsniui yra daug prasmingiau, daugumos nuomone, tinkamas amžius santuokai yra apie trisdešimtuosius žmogaus gyvenimo metus. Jeigu prisimintume anksčiau pristatytoje Valerie K. Oppenheimer santuokos laiko nustatymo teorijoje aptariamus vedybinio amžiaus svarbos aspektus, galėtume daryti prielaidą, kad iš dalies santuokų skaičiaus sumažėjimui Korėjoje gali turėti ir išaugęs vedyboms pasirengusių asmenų amžius. Pasak jos, moterys turi galimybę ištekėti būdamos jaunesnės, nes tradiciniu požiūriu jų karjeros neapibrėžtumai neturi įtakos galimybėms susituokti. Tuo tarpu kai vyro ekonominiams stabilumui užtikrinti reikia daugiau laiko, moters socioekonominis statusas, charakterio savybės ir patrauklumas yra paveldėtas, o namų ūkio priežiūros jos išmoka namuose, būdamos dar palyginti jauno amžiaus.⁴⁸ Taigi, atidėliodamos santuoką, jaunos korėjetės praranda pasirinkimo galimybę ir yra priverstos rinktis iš mažesnio potencialių partnerių skaičiaus. Dėl šios priežasties sumažėja jų galimybės ištekėti ir sukurti savo šeimą.

⁴⁶ Žr. Pried. Nr. 1

⁴⁷ Žr. Pried. Nr. 1. p. 67

⁴⁸ Oppenheimer, Valerie Kincade. A Theory of Marriage Timing. 1988. American Journal of Sociology. Vol. 94, No. 3. The University of Chicago Press. p. 577

3.2. Demografinis senėjimas - gimstamumo sumažėjimas ir bevaikės šeimos

Kaip visose išsivysčiusiose pasaulio valstybėse, Pietų Korėjoje demografinis senėjimas yra glaudžiai susijęs su lygiagrečiu mirtingumo ir gimstamumo sumažėjimu, dėl kurio senyvo amžiaus gyventojų skaičius šalyje pastoviai auga.⁴⁹ Tačiau praeitame poskyryje aptarti pagrindiniai santuokos atidėliojimo aspektai Pietų Korėjoje taip pat turi nemažai įtakos ir gimstamumo sumažėjimui bei demografinio senėjimo problemos aktualumui šalyje. Kaip jau buvo minėta, kultūrinis ir socio-ekonominis spaudimas tampa našta su Vakarų pasaulio standartais susipažinusiai jaunajai korėjiečių kartai. Atsižvelgdami į praeitame skyriuje aptartas vėlyvų vedybų priežastis galime teigti, kad tradicinė kultūra yra vienas pagrindinių veiksnių, demotyvuojančių Korėjos jaunimą kurti savo šeimą.

Pirmiausia, turėtume paminėti, kad palyginti su Vakarais, azijietiškoje visuomenėje gyvenimas kartu nesusituokus dauguma atvejų vis dar yra tabu, taigi su vėlyvų vedybų tendencijomis išauga ir amžius susilaukiant pirmojo vaiko. Nepaisant to, kad vyresnioji korėjiečių karta vis dar konservatyviai žiūri į 1) sugyventininių poras, 2) vienišas (arba neištekėjusias) motinas ir 3) išsiskyrusias poras, per pastarąjį dešimtmetį smarkiai išaugo nesusituokusių porų bei vienišų motinų skaičius.⁵⁰ Pasak „Donga“ naujienų portalo, jau 2015 metais beveik pusė 20-40 metų amžiaus korėjiečių pasisakė galvojantys, kad gyvenimas sugyventinių poroje nesusituokus yra galimas, o tradicinė šeimos kultūra Pietų Korėjoje ir vestuvių kainos jiems yra per sunki našta.⁵¹ Kaip ir visose išsivysčiusiose pasaulio valstybėse, Pietų Korėjoje šeimos sąvoka po truputį įgyja gilesnę prasmę nei tradicinė santuoka ir nors iš dalies tai yra susiję su sparčiais Pietų Korėjos visuomenės pasaulėžiūros pokyčiais ir šalyje po truputį įsivyravjančiais Vakarų standartais, nemažai įtakos čia turi ir praėjusiame skyriuje aptartos sociokultūrinės bei ekonominės priežastys.

Kalbėdami apie Korėjos tradicinės kultūros įtaką šeimos konstruktui, turime prisiminti darbo pradžioje aptartas konfucines vertybes ir jų įgyvendinimą korėjietiškoje šeimoje. Pasak Konfucijaus, svarbiausią vaidmenį šeimoje atlieka tėvas, o po jo –

⁴⁹ Kim, Ik Ki. Population Aging in Korea: Social Problems and Solutions. 1999. The Journal of Sociology & Social Welfare. Volume 26, Issue 1 - Special Issue on Population Aging: Social Problems and Solutions p. 107

⁵⁰ Jo, Eunji., [Cover story] 10 tūkstančių nesantuokinių vaikų..”naujosios šeimos” gimimas” (kor. 커버스토리] 혼외출생 1 만명... ‘신가족’탄생) 2012. Seoul Shinmun. Prieiga: <<http://www.seoul.co.kr/news/newsView.php?id=20120908001011>>

⁵¹ 46,6% piliečių „Kartu gyventi galima ir nesusituokus (kor. 국민의 46.6% “결혼 안 해도 함께 살 수 있다“)., DongA naujienų portalas. Prieiga: <<http://dkbnews.donga.com/3/all/20150221/69730078/3?>>

vyriausiasis sūnus. Dėl šios priežasties tradicinėje Korėjos šeimoje vyriausias sūnus net po vedybų buvo priverstas likti tėvų namuose ir remti juos finansiškai. Jam vedus, kartu gyventi atsikrausčiusi jo žmona vienareikšmiškai turėjo padėti namų ūkyje ir gyventi pagal vyro tėvų nustatytas taisykles. Nors šiuolaikinėje Pietų Korėjos visuomenėje šios tradicijos nebėra laikomasi taip griežtai ir jaunos šeimos vis dažniau išsikrausto gyventi savarankiškai, vyresnioji karta vis dar laikosi nuomonės, kad tėvams praradus ekonominį stabilumą, juos išlaikyti yra vyriausiojo sūnaus pareiga.⁵² Čia nemažai įtakos turi ne tik ekonominis faktorius (vyras, kuris ekonomiškai remia savo senyvus tėvus automatiškai gali skirti mažiau lėšų savo paties šeimos gerovei), bet ir kultūrinis spaudimas moterų atžvilgiu.

Pagal korėjietišką šeimos tradiciją, tėvai turi daugiausia galios priimant svarbiausius sprendimus savo sūnaus šeimos gyvenime, pradedant vestuvių data, baigiant vaikų vardų pasirinkimu. Dauguma atvejų, seneliai iš tėvo pusės yra įsitikinę, jog pirmojo anūko vardo pasirinkimas yra jų pirmutinė teisė bei pareiga, taigi vis daugiau jaunų korėjiečių yra nepatenkintos tokiu laisvės suvaržymu ir tikisi susilaukti vaikų vis vėlesniame amžiuje.⁵³ Nors iš pirmo žvilgsnio tai gali pasirodyti tik smulkmena, vyro tėvų kišimasis į jaunos šeimos gyvenimą suvaržo sutuoktinių laisvę priimant svarbiausius gyvenimo sprendimus ir neretu atveju priverčia moteris atsisakyti savo asmeninių vertybių bei visapusiškai gyventi pagal vyro tėvų taisykles. Tokia šeimos struktūra vis dažniau tampa ne tik viena pagrindinių santuokos atidėliojimo, bet ir sumažėjusio gimstatumo priežasčių, nes jaunos poros net ir po vestuvių ilgą laiką nesiryžta susilaukti vaikų.

Ekonominiai suvaržymai taip pat turi nemažai įtakos sumažėjusiam gimstamumui net ir susituokusiose porose. Pagal Statistikos departamento duomenis, 2017–aisiais metais gimstamumas Pietų Korėjoje pasiekė kritinę ribą, o mirčių skaičius aplenkė naujagimių skaičių.⁵⁴ Dėl tokių socialinės struktūros pokyčių galime kaltinti ne tik tradicinę kultūrą, bet ir socialinių garantijų jaunos šeimoms (o ypač vienišoms mamoms) trūkumą bei išaugusias vaiko auginimo išlaidas. Jeigu prieš keletą dešimtmečių vidutinės pajamas gaunanti šeima Pietų Korėjoje galėjo sau leisti susilaukti 2–3 vaikų, tai pastaraisiais metais vis daugiau porų ima dvejoti savo galimybėmis išlaikyti ir visapusiškai aprūpinti net pirmagimį.

⁵² Choi, Hyup. *Industrialization, Urbanization and Family Change in Korea*. 1987. *Akademika* 30. Department of Sociology. Chonnam National University. South Korea. P. 55

⁵³ „Vaiko vardas – ar jo negali pasirinkti tėvai?“ (kor. 아기 이름, 부모가 지으면 안 되나요?), Žurnaliste dirbančios mamos vaikų priežiūros dienoraštis., Naver News., 2017.02.24 (prieiga per internetą <https://m.post.naver.com/viewer/postView.nhn?volumeNo=6613886&memberNo=22718804>)

⁵⁴ KOSIS, Korean Statistical Information Service. Prieiga: <<http://kosis.kr/eng/>>

Jeigu atkreiptume dėmesį į empirinius rezultatus, gautus anoniminės apklausos būdu (žr. Priedą Nr. 1) pastebėtume, kad didžioji dauguma respondentų kaip vieną svarbiausių santuokos atidėliojimo priežasčių išskyrė būtent vaiko priežiūros išlaidas ir socialinių garantijų jaunoms šeimoms trūkumą Pietų Korėjoje:

„<...> *Taip pat, kaip aš galiu eiti į darbą, kai gimus vaikui, nėra kam juo pasirūpinti? Manau, tai kad nėra aiškios socialinių garantijų sistemos, taip pat yra opi problema. Dabar socialines garantijas gauna tik valstybės tarnautojai ir didelių kompanijų darbuotojai. Todėl reikia tobulinti sistemą.*“ – teigia apklausos respondentė, atsakydama į klausimą apie santuokos stigmą Korėjoje, bet kadangi santuoka ir gimstamumas Korėjoje yra glaudžiai susiję tarpusavyje ir čia yra akcentuojama būtent vaiko priežiūros problema, tai yra taip pat tikslinga paminėti. Kitų respondentų atsakymuose taipogi buvo galima rasti panašios nuomonės užuominų – daugiau nei pusė į apklausą atsakiusių asmenų pritarė nuomonei, kad šios problemos atsiradimui nemažai įtakos turėjo būtent finansinės problemos.⁵⁵ Socialinių garantijų sistemos trūkumai, išaugusios būsto kainos, švietimo įkainiai ir papildomos išlaidos, atsirandančios gimus vaikui sudaro nepalankias sąlygas jaunoms poroms net pagalvoti apie šeimos pagausėjimą. Kaip to rezultata matome spartų demografinį gyventojų senėjimą Pietų Korėjoje. Tol, kol šalies socialinė struktūra nepradės keistis į gerąją pusę, t.y. sumažės darbo vietų trūkumas ir nekilnojamojo turto kainos, jaunimą bus labai sunku įtikinti turėti daugiau vaikų.⁵⁶ Ekonominis stabilumas yra itin svarbus šiuolaikinės Pietų Korėjos visuomenės šeimos konstrukte.

Čia taip pat matoma ir kita – vaiko priežiūros problema. Net ir santuokoje gyvenančios, ekonomiškai stabilios poros susiduria su sunkumais, keliančiais nemažai abejonių šeimos pagausėjimo klausimu. Jaunos korėjietės vis dažniau tikisi išsilaikyti darbo rinkoje net ir po vestuvių, tačiau neretu atveju per ilgai užsitęsusios vaiko priežiūros atostogos užkerta kelią kilti karjeros laiptais. Kadangi Pietų Korėjoje trūksta vaikų priežiūros įstaigų, leidžiančių jaunoms mamoms kuo anksčiau grįžti į darbą, o egzistuojantys vaikų darželiai ir alternatyvūs priežiūros centrai kainuoja nemažus pinigus, korėjietės vis dažniau stengiasi atidėlioti nėštumą ir gimdymą vėlesniam laikui.⁵⁷ Dėl šios priežasties Pietų Korėjoje gerokai išaugo bevaikių šeimų skaičius bei moterų amžius gimdymo metu.

⁵⁵ Žr. Pried. Nr. 1

⁵⁶ Kang, Buseong. South Korea's elderly overtake young in the workforce. 2018. Financial Times. Prieiga: <<https://www.ft.com/content/edad1432-2591-11e8-b27e-cc62a39d57a0>>

⁵⁷ Oppenheimer, Valerie Kincade. A Theory of Marriage Timing. 1988. American Journal of Sociology. Vol. 94, No. 3. The University of Chicago Press. p. 581

Kita vertus, nors ekonominiai aspektai, susiję su nuomos kainomis ir vaiko išlaikymu yra svarbus faktorius kalbant tiek apie santuokos atidėliojimą, tiek apie sumažėjusį gimstamumą Pietų Korėjoje, visuomenės galvosenos pokyčiai čia yra ne mažiau svarbūs. Kaip jau buvo minėta anksčiau, konfucianizmas Pietų Korėjoje iki šiol turi daugiausia įtakos šeimos ir socialinėje struktūrose, tad gimstamumo sumažėjimas yra tiesiogiai susijęs su kertiniais jaunų korėjiečių mąstymo pokyčiais. Korėjos visuomenėje vaikų planavimas yra neatsiejamas nuo vedybomų ir tradicinės šeimos, taigi čia iki šiol nėra priimtinas gyvenimas kartu nesusituokus, kas jau beveik tapo nauju standartu Vakarų pasaulyje.⁵⁸ Kadangi į nesantuokinius vaikus, o ypač vienišas motinas, čia yra žiūrima neigiamai (jos taip pat negali pretenduoti į socialines garantijas, kurias neretu atveju gauna ištekėjusios jaunos mamos), net ir pastojusios jaunos moterys dažnai stengiasi ištekėti iki vaiko gimimo, o neturėdamos tokios galimybės slepia savo nėštumą ir pagimdžius atiduoda vaikus į globos namus arba tiesiog pasirenka iš viso negimdyti.⁵⁹ Nėštumo nutraukimas Pietų Korėjoje yra nelegalus, tačiau toleruotinas, taigi tokiam žingsniui pasiryžusios moterys rizikuoja prarasti galimybę pastoti ateityje, kas taip pat gali būti interpretuojama kaip viena pagrindinių demografinio senėjimo priežasčių.

⁵⁸ Oppenheimer, Valerie Kincade. A Theory of Marriage Timing. 1988. American Journal of Sociology. Vol. 94, No. 3. The University of Chicago Press. p. 577

⁵⁹ Social stigma of being an unwed mother in South Korea remains strong., Feb.4,2018., Hankyoreh naujienų portalas (prieiga per internetą: http://english.hani.co.kr/arti/english_edition/e_national/830741.html)

4. KORĖJOS VISUOMENĖS MENTALITETO KAITOS TENDENCIJOS IR NAUJŲ SĄVOKŲ ATsirADIMAS

Kaip jau buvo minėta praeituose skyriuose, Pietų Korėjos visuomenės mentaliteto kaitos tendencijos yra viena pagrindinių jaunų korėjiečių santuokos atidėliojimo priežasčių. Ilgą laiką tradicinė, konfucianistinio tipo šeima čia vaidino patį svarbiausią vaidmenį visuomenės struktūroje ir buvo neginčytinas žingsnis visų korėjiečių gyvenime, tačiau ilgainiui situacija pradėjo keistis. Nors santuoka iki šiol išlieka svarbiu gyvenimo aspektu, vis daugiau žmonių vietoje ankstyvų vedybų ir šeimyninio gyvenimo pradžios teikia pirmenybę nepriklausomam gyvenimo būdui ir nesibaigiančioms karjeros galimybėms. Su tokiais pokyčiais šalies visuomenėje po truputį pradeda formuotis nauji gyvenimo standartai bei atsiranda iki šios neegzistavę terminai. Nors neretu atveju vyresnioji karta dėl tokių tendencijų atsiradimo kaltina Vakarų pasaulio daromą įtaką, Rytų Azijoje, o ypač Pietų Korėjoje, ši problema įgijo visiškai kitą lygį, nesusiejamą su Vakaruose vykstančiais procesais.

Šiame skyriuje bus aptariamoms pagrindinėms Pietų Korėjos visuomenės kaitos tendencijoms ir naujai atsirandantiems terminams, vis dažniau pasitaikantiems spaudoje ir visuomeniniame gyvenime. Daugiausia dėmesio čia bus skiriama sąvokai „Bihon“, korėjiečių kalboje apibūdinančiai viengungį, kuris savanoriškai pasirenka niekada nesituokti ir iš jos kylantiems gilesniems Korėjos visuomenės pokyčiams aptarti. Šioje vietoje taip pat tikslinga paminėti ir korėjietiškojo feminizmo įtaką tokių tendencijų atsiradimui bei dėl to atsirandančias problemas. Antrojoje skyriaus dalyje bus kalbama apie bandymus išsaugoti santuokos konstrukta Pietų Korėjoje, pasitelkiant vestuvių konsultacinės kompanijos „Duo“ atvejį. Skyriaus pabaigoje keliamas klausimas, ar Korėjos visuomenė yra pakankamai sąmoninga pripažinti santuokos atidėliojimo tendencijas kaip problemą ar šiame kontekste atsiradusios verslo galimybės užgožia kelią jaunų korėjiečių sąmoningumui taip dar labiau komplikodamos susidariusią padėtį.

4.1. „Bihon“ – apsisprendimas visą likusį gyvenimą nugyventi vienuoje

Korėjiečių kalba, kuria kalba daugiau negu 80 milijonų žmonių, yra bene sparčiausiai besikeičianti kalba pasaulyje, kurioje susipina skirtingos tarmės, skoliniai iš kitų kalbų ir net žargonai, po truputį tampantys oficialia kalbos dalimi. Neretu atveju nauji žodžiai ar žodžių

dariniai korėjiečių kalboje atsiranda iš pasikeitusių ar naujai atsiradusių visuomenės reiškinių, objektų ar populiaraus pasaulio tendencijų, atkeliavusių iš užsienio arba gimusių šalies viduje, alternatyvioje kultūroje.

Kadangi santuokos atidėliojimas arba visiškai jos atsisakymas tapo savaime suprantamu, daugumos jaunų korėjiečių gyvenime pasitaikančiu reiškiniu, ilgainiui atsirado ir terminas *bihon* (kor. 비혼), kuris apibūdina žmogų, pasirinkusį išlikti nesusituokusiu visą likusį gyvenimą. Tam, kad galėtume pilnai suvokti, ką simbolizuoja šis žodis, prasminga yra apibūdinti jo fonetinę reiškmę. Korėjiečių kalboje žodis *kyolhon* (결혼, han. 結婚) reiškiantis vestuves susideda iš dviejų *hanja* rašmenų. Pirmasis jų reiškia „susijungimą“, o antrasis yra kilęs iš 혼례 (婚禮), reiškiančio tradicinę korėjietišką vestuvių ceremoniją. Kadangi vis daugiau besituokiančių porų Pietų Korėjoje vietoje tradicinės ceremonijos pasirenka vakarietiško tipo vestuves, 혼례 ilgainiui transformavosi į 결혼 ir tapo pagrindiniu santuoką apibūdinančiu žodžiu. Norėdami apibūdinti nevedusį vyrą arba netekėjusią moterį, korėjiečiai pakeičia pirmąjį 결혼 skiemenį, skiemeniu „mi“ (미 han. 未), kuris reiškia „vis dar ne“. Pritaikius šią sąvoką vienišiams asmenims, turima omenyje, kad jie vis dar nesusituokė, bet turi vedybų planų ateityje. Dėl šios priežasties, šiuolaikinėje Pietų Korėjoje buvo pradėtas vartoti terminas *bihon* (kor. 비혼), kuriame skiemenį „mi“ (미 han. 未) pakeičia „bi“ (비 han. 悲) taip pat turintis neigiamą reiškmę.

Jeigu anksčiau darant prielaidą, kad visi be išimties žmonės turi galimybę (bei tikslą) susituokti ateityje, nevedę vyrai ir netekėjusios moterys buvo vadinami *mihon*, naujai susiformavęs *bihon* terminas suteikia jiems apsisprendimo laisvę ir atskiria savanoriškai viengungio gyvenimo kelią pasirinkusius žmones nuo tų, kurie potencialiai gali susituokti ateityje. Nors iš principo tiek *mihon* tiek *bihon* apibūdina nesusituokusį žmogų, pastarasis pabrėžia būtent jų laisvą, sąmoningą pasirinkimą. Kalbant apie *bihon* labiausiai akcentuojama yra tai, kad nepriklausomai nuo to fakto, kad santuoka savaime yra gražus ir branginamas reiškinys mūsų gyvenime, ji negarantuoja žmonių laimės ir pilnavertiškumo.⁶⁰ Tokio termino atsiradimas parodo Pietų Korėjos visuomenės pokyčių svarbą ir leidžia mums suprasti, jog santuokos atidėliojimas šioje šalyje turi gilesnę reiškmę negu atrodo iš pirmo žvilgsnio. Kalbant apie *bihon* fenomeną svarbu paminėti, kad pirmiausia ši sąvoka atsirado Korėjos feministinėje bendruomenėje ir buvo daugiausia vartojama moterų, nusivylusių vyrais ir

⁶⁰ “Bihon ir mihon žodžių reiškmė”. Naver. Prieiga: <<https://blog.naver.com/treewg/221089635833>>

nusistačiusių prieš santuoką. Nors korėjietiškas feministinis judėjimas prasidėjo su intencija pasipriešinti patriarchalinėje šalies visuomenėje ilgą laiką egzistavusiam seksizmui ir pakeisti ilgametę moteris žeminančią tradiciją, jis labai greitai suradikalėjo ir įgavo neigiamą prasmę.⁶¹ Žodis *bihon*, kita vetus, įsitvirtino Korėjos visuomenėje ir tapo vartotinu žodžiu, apibūdinančiu viengungio kelią savanoriškai pasirinkusius vyrus ir moteris.

Iš anoniminės apklausos būdu gautų empirinių rezultatų pastebime, kad didžioji dauguma korėjiečių yra daugiau mažiau susipažinusi su *bihon* sąvoka. Apklausos metu buvo išsiaiškinta, kad 84,13% respondentų puikiai supranta šios sąvokos reikšmę, o dalis jų patys yra *bihon*.⁶² Iš 126 apklaustųjų net 39 asmenys pasisakė esantys *bihon*, o 19 jų pasirinko neatsakyti į klausimą. Taigi, galime daryti prielaidą, kad vis labiau populiarėjantis *bihon* gyvenimo būdas prisideda prie demografinio gyventojų senėjimo problemos. Galime pastebėti ir pagrindines šių mentaliteto pokyčių priežastis – jauni žmonės, atsižvelgdami į sociokultūrinę situaciją šalyje ir savo ekonominę padėtį, praranda motyvaciją stengtis dėl santuokos, kuri ne visada garantuoja laimę ir šeimyninį stabilumą.

Nors iš pradžių *bihon* egzistavo tik šnekamojoje kalboje ir į šią sąvoką nebuvo žiūrima pakankamai rimtai, jaunoji korėjiečių karta tokio gyvenimo būdo pasirinkimą laiko lygiaverčiu santuokai. Tai patvirtina vis daugiau populiarumo įgyjančios „*bihonshik*“ (kor. 비혼식) ceremonijos, skirtos atšvęsti tvirtą žmonių apsisprendimą niekuomet nevesti arba neištekėti.⁶³ Praėjusių metų pabaigoje internetą apskriejo vieša keturiasdešimtmetės Choi Sohee *bihonshik* ceremonija, atrodžiusi beveik taip pat, kaip paprastos vestuvės – trūko tik jaunikio. Kalbėdama apie tokį savo pasirinkimą moteris pratarė, jog šeimos nariai ilgą laiką jai kartojo, kad ji jau yra pakankamai sena ir turėtų pagaliau ištekėti ir išeiti iš tėvų namų, tad ceremonija, atšvenčianti jos pasirinkimą likusį gyvenimą nugyventi vienai, suteikė jai galimybę pademonstruoti savo poziciją.⁶⁴ Balta vestuvinė suknelė, šventė, žiedas ir netgi „povestuvinė kelionė“, į kurią Choi keliavo vienui viena, yra ne tik jos pasirinkimo konstatavimo būdas, bet ir galimybė susigrąžinti pinigus, išleistus kitų žmonių vestuvėms. Kadangi Pietų Korėjoje vestuvinių dovanų tradicija yra paremta grynaisiais pinigais, kurie iš

⁶¹ Shin, Ki-young. A Development of the “Jinbo” Women’s Movement in Korea Since the 1980s. 2008. Institute for Gender Studies. No. 11. p. 109

⁶² Žr. Pried. Nr. 1., kl. 13 - 15

⁶³ „Aš gyvenu viena(-s) – pastarųjų metų *bihonshik* tendencijos“ (kor. 나 혼자 산다, 요즘 트렌드는 '비혼식'). TrendN&Kowave. Prieiga: < https://blog.naver.com/kowave_kr/221262094301 >

⁶⁴ “Nuo solo vestuvių iki vienišiaus žiedo ir asmeninio medaus mėnesio: jaunimas deklaruoja savo pasirinkimą nesituokti” (kor. 비혼식부터 싱글웨딩·비혼반지까지” 비혼 선언하는 청년들), Wikitree naujienų portalas., 2017.11.27., (prieiga per internetą: http://www.wikitree.co.kr/main/news_view.php?id=320163)

esmės keliauja ratu⁶⁵, neiškėlus vestuvių šventės yra prarandama didelė pinigų suma, tačiau *bihonshik* ceremonijos būdu ji gali būti atgauta. Taigi, naujai atsiradęs fenomenas iš dalies gali būti motyvuotas ekonominių aspektų.

Kaip jau buvo minėta šio poskyrio pradžioje, sąvoka *bihon* nepriklausomai nuo lyties gali būti naudojama visų, tačiau dėl jos sąsajų su feministiniu judėjimu, šitaip save apibūdinti yra labiau linkusios būtent moterys. Kaip vieną ryškiausių to pavyzdžių galime pateikti „Unni Network“ draugiją, kurios pagrindinė misija yra moterų tarpusavio solidarumas, kova su lytine diskriminacija ir moralinė parama androcentriškoje Pietų Korėjos visuomenėje. Draugija buvo įkurta 2004 metų lapkričio 27 dieną ir yra aktyvi iki šiol.⁶⁶ Žodis *Unni* (kor. 언니) korėjiečių kalba reiškia vyresniąją seserį ir simbolizuoja draugišką atmosferą ir draugijos narių tarpusavio palaikymą. Nors ši bendruomenė nėra skirta tik *bihon* ir prie jos gali prisijungti bet kas, didžiąją daugumą narių čia sudaro būtent dėl vienokių ar kitokių priežasčių netekėjusios moterys. Skirtingai nei dauguma kitų feministinių organizacijų Pietų Korėjoje, „Unni Network“ yra išskirtinai nekonfliktiška draugija, savo veiklą realizuojanti renginių, seminarų ir kelionių moteriškoje *bihon* kompanijoje būdu.

Apibendrinant galime teigti, kad požiūrio į santuoką bei šeimą pokyčiai šiuolaikinėje Pietų Korėjos visuomenėje įgijo naują prasmę, o vos prieš keletą metų žargonu laikyti terminai tampa kasdienine šnekamosios kalbos bei Korėjos kultūros dalimi. Šiuo metu šalyje vykstantys visuomenės mentaliteto transformacijos procesai neabejotinai pakeis ateities kartu požiūrį į tradicinę šeimą ir konfucianizmu paremtą hierarchinę visuomenės struktūrą.

4.2. Sintetinis santuokos skatinimas Pietų Korėjoje - „Duo“ kompanijos atvejis

Šiuolaikinėje Pietų Korėjos visuomenėje vyksta aiškiai matomi santuokos atidėliojimo arba visiško jos atsisakymo procesai, taigi natūralu, kad tai iššaukia tam tikrą beveik visų visuomenės grupių reakciją. Šalies vyriausybė, net ir be perstojo kalbėdama apie demografinio gyventojų senėjimo problemą yra ganėtinai pasyvi santuokos skatinimo

⁶⁵ Korėjoje egzistuoja nerašyta taisyklė, pagal kurią vietoj vestuvių dovanos yra dovanojami gryniesi pinigai, kuriuos dauguma atveju pasiima jaunųjų tėvai. Jie funkcionuoja kaip kompensacija už visas, dalyvavimo aplinkinių vestuvėse išlaidas. Dėl šios priežasties, jaunųjų tėvai į vestuves kviečia net menkai pažįstamus, tačiau finansine situacija nesiskundžiančius asmenis.

⁶⁶ Unni Network oficiali svetainė. Prieiga: <http://www.unninetwork.net/?page_id=872>

klausimu ir nėra linkusi imtis jokių realių veiksmų, pakeisiančių jaunų korėjiečių požiūrį į vedybas ir šeimos kūrimą.

Nors pastaraisiais dešimtmečiais šalies vyriausybė skiria daugiau dėmesio moterų problemoms darbo rinkoje ir siekia užtikrinti jų stabilumą darbovietėje net ir po vestuvių, dėl Korėjos visuomenėje įsivyravusių stereotipų, joms vis dar yra sunku įsitvirtinti aukštesnio lygio darbo vietose, kur vyrauja vyriškas kolektyvas ir iki šiol egzistuoja hierarchinė struktūra.⁶⁷ Taipogi, jau nuo XX a. pabaigos Korėjoje oficialiai buvo pradėta propaguoti šeimai palanki darbo politika, suteikianti jaunos šeimoms daugiau socialinių garantijų, tokių kaip apmokamos motinystės atostogos ir papildomos poilsio valandos, tačiau dauguma atveju jos egzistuoja tik teoriniame lygmenyje. Nepaisant to, kad taisyklės ir jų laikymasis šioje šalyje yra viena labiausiai vertintinų visuomenės normų, kalbant apie socialines garantijas, galimai apmažinsiančias darboviečių biudžetą, jos yra dažnai pamiršamos. Negana to, tiek teorinė, tiek empirinė medžiaga parodo, kad beveik visais atvejais teoriniame lygmenyje visiems prieinamos socialinės garantijos iš tikrųjų yra suteikiamos tik aukštas pareigas užimantiems asmenims ir valstybės pareigūnams, taip izoliuojant likusią, didžiausią Pietų Korėjos visuomenės dalį.⁶⁸ Dėl šios priežasties galime daryti prielaidą, kad šeimai palanki politika šioje šalyje yra nepakankamai išvystyta ir atsižvelgiant į visuomenės mentaliteto transformacijos procesus turėtų būti koreguojama.

Kita vertus, sparčiai auganti vedybų atidėliojimo ir visiško jų atsisakymo problema Pietų Korėjoje atveria naujas verslo, susijusio su romantiniais santykiais ir santuoka, galimybes. Kaip jau buvo minėta pirmajame skyriuje, Korėjoje nuo seno egzistavo vedybų iš išskaičiavimo kultūra, kuri ilgainiui sudarė palankias sąlygas atsirasti komercinio tipo piršlybų kompanijoms, kurių pagrindinis tikslas yra savo klientams už tam tikrą mokesį surasti jų keliamus reikalavimus atitinkantį potencialų vedybų partnerį. Nors šiuo metu tokių kompanijų Pietų Korėjoje yra nesuskaičiuojamai daug, lyderiaujančią poziciją užima 1995 metų vasario 1 d. įkurta „Duo“ (angl. duetas) – seniausia ir patikimiausia piršlybų kompanija Pietų Korėjoje.⁶⁹ Ji šiuo metu yra atidariusi daugiau nei 10 padalinių Korėjoje ir plečia savo veiklą užsienyje. Naujai atidaryti „Duo USA“ padaliniai Los Andželo ir Niujorko miestuose taip pat pradėjo siūlyti savo paslaugas Jungtinėse Amerikos Valstijose gyvenantiems korėjiečiams bei dairosi į vietinę rinką. Kaip ir kitos panašaus pobūdžio įmonės, „Duo“ yra

⁶⁷ Kim, Sangmook. Women and family-friendly policies in the Korean government. 2008. International Review of Administrative Sciences Vol. 74 Issue 3. p. 466

⁶⁸ Žr. Pried. Nr. 1 p. 61

⁶⁹ „Duo“ oficialus puslapis. Prieiga: <https://www.duo.co.kr/html/duostory/ceo_greeting.asp>

skirta ne romantinių santykių ieškantiems asmenims, o tiems, kurių galutinis tikslas yra būtent santuoka.

Piršlybų kompanijos Pietų Korėjoje yra šiuolaikinė *chungmae kyolhol*⁷⁰ versija, tačiau šiuo atveju partnerius suveda ne jų tėvai, o profesionalūs vedybų specialistai, atsižvelgdami į duomenų bazėje užregistruotus klientų duomenis, tokius kaip išsilavinimo lygis, darbo pobūdis, charakterio ypatybės, religinės pažiūros, išvaizda bei lūkesčiai potencialiam vedybų partneriui. Jų veikimo principas yra ganėtinai paprastas – asmenys, kurie tikisi greitai ir sėkmingai susituokti, tačiau dėl tam tikrų priežasčių negali partnerio susirasti savo jėgomis, užsiregistruoja konsultacijai su vienu iš vedybų specialistų ir tampa kompanijos klientu. Naujo kliento duomenys ir reikalavimai potencialiam partneriui yra užregistruojami duomenų bazėje ir pradedamas jam tinkamo partnerio paieškos procesas. Atsiradus dviems, potencialiai tarpusavio lūkesčius atitinkantiems partneriams yra organizuojamas jų susitikimas, kurio metu klientai gali nuspręsti ar jie yra tinkami vienas kitam. Konkrečiai „Duo“ kompanijos atveju, į paslaugos kainą įeina penki potencialūs pasimatymai, tačiau priklausomai nuo jų pasisekimo lygio, susitikimų gali būti ir mažiau.⁷¹

Svarbu paminėti, kad tiek „Duo“, tiek kitos panašaus pobūdžio kompanijos yra daugiausia orientuotos į pasiturinčius asmenis, kurie ieško panašaus socialinio lygio partnerių turėdami tikslą sukurti ekonomiškai stabilią šeimą. Kadangi šiuo atveju yra visiškai ignoruojamas meilės aspektas, neturime kito pasirinkimo, kaip tik prisiminti pirmajame šio rašto darbo skyriuje nagrinėtą Gary S. Becker santuokos teoriją, sutapatinančią vedybas su verslo sandoriu. Pietų Korėjoje vis daugiau populiarumo įgyjančių piršlybų kompanijų teikiamos paslaugos tiesiogiai atitinka G. Beckerio aptariamą santuokos modelį ir dar kartą patvirtina minėtosios teorijos pritaikomumą Korėjos visuomenėje.

Negana to, korėjietiški piršlybų kompanijų požiūris į klientus yra paremtas būtent verslo principu. „Duo“ atstovai teigia, jog savo klientus jie mato kaip produktą bei įrankį, padedantį plėtoti savo verslą.⁷² Nors šis teiginys buvo pavartotas siekiant pabrėžti įmonės profesionalumą ir interesą suteikti kokybiškas paslaugas, leisiančias ir toliau plėtoti savo veiklą, savaime iškyla klausimas ar piršlybų kompanijos yra vienas galimų visuomenės problemos sprendimo būdų ar tiesiog pelningo verslo galimybė. Nors visos panašaus pobūdžio piršlybų kompanijos teigia, kad jų tikslas yra padėti žmonėms rasti jiems

⁷⁰ Žr. psl. 16

⁷¹ “Curious about marriage agencies?”. 2014.07.25. The Korea Times. Prieiga: <<http://www.koreatimesus.com/curious-about-marriage-agencies/>>

⁷² Ten pat.

tinkamiausią partnerį ir dauguma porų, susitikusių jų paslaugų dėka gyvena laimingą santuokinį gyvenimą, akivaizdu, kad pagrindinis šių įmonių tikslas yra uždirbti kuo daugiau pinigų ir išlaikyti šį verslo modelį gyvuojantį.

Sintetinis santuokos skatinimas Pietų Korėjoje yra vienas potencialių aptariamų problemos sprendimo būdų, tačiau čia ir toliau yra įgalinamos materialinės vertybės, naikinančios tikrąją šeimos prasmę ir jaukų namų židinį. Čia susiduria intencija ir rezultatai, dėl ko Pietų Korėjoje auga nepasitenkinimas šeima. Dėl šios priežasties vis daugiau jaunu žmonių, jausdami šaltą atmosferą savo tėvų namuose, susidaro neigiamą požiūrį į santuoką. Nemažai įtakos čia turi ir kartų skirtumai, kadangi vyresnioji karta yra linkusi vadovautis konfuciniais principais ir gyventi pagal patriarchalinę sistemą, kai tuo tarpu jaunimas, paveiktas Vakarų pasaulio įtakos, labiau koncentruojasi ties emocinėmis vertybėmis ir siekia asmeninės gerovės, nepriklausomai nuo to, ar ji bus pasiekta santuokoje ar vienumoje.

Išvados

Demografinis gyventojų senėjimas Pietų Korėjoje yra tiesiogiai susijęs su santuokos atidėliojimo ir dažnu visiško jos atsisakymo tendencijomis tarp jaunų korėjiečių. Ilgą laiką tradicinei Korėjos kultūrai daugiausia įtakos turėjo konfucianizmas, į šalį atnešęs patriarchalinę visuomenės struktūrą bei įgalinęs besąlygiškos pagarbos tėvams aspektą. Pagerėjusios gyvenimo sąlygos, išaugęs išsilavinimo lygis ir atsivėrimas Vakarų pasauliui padarė nemažai įtakos santuokos atidėliojimui Pietų Korėjoje, tačiau ilgai pasikeitęs ir nemažai neigiamų aspektų įgavęs šalies tradicinės kultūros vertinimas čia taip pat yra svarbus veiksnys.

Apžvelgus Gary S. Becker santuokos teoriją, buvo pastebėta, kad autoriaus keliami argumentai, sugretinantys santuoką su verslo sandoriu, aiškiai atsispindi Pietų Korėjos visuomenėje ir tiesiogiai apibūdina ilgą laiką konfucianizmo veiktą tradicinės šeimos struktūrą. Korėjos atvejis išsiskiria tuo, kad igainiui šalies visuomeninėje sanklodoje įsigalėjo despotiška hierarchinė struktūra lydima patriarchalinio mąstymo, kuri iš esmės nėra priimtina daugumoje išsivysčiusių pasaulio valstybių.

Empirinio tyrimo metu paaiškėjo, kad ekonominis nestabilumas ir lyčių nelygybė yra dvi pagrindinės santuokos vengimo priežastys Pietų Korėjoje. Čia moterys vis dar yra diskriminuojamos profesinėje srityje, o ištekėjus iš jų yra tikimasi atsisakyti karjeros ir tapti vyriui paklūstančiomis namų šeiminkėmis. Dėl šios priežasties vis daugiau korėjiečių pasirenka karjeros kelią ir apskritai atsisako santuokos. Tokios tendencijos paskatino netgi naujų koncepcijų atsiradimą ir pradėjo negrįžtamus Pietų Korėjos visuomenės mentaliteto pokyčius. Vyrai, kita vertus, santuokos atidėliojimą motyvuoja ekonominėmis priežastimis. Kadangi pagal Korėjos tradicinę kultūrą, šeimą aprūpinti finansiškai yra vyro pareiga ir net moterys, prieštaraujančios patriarchaliniams standartams, tikisi, kad jų vyrai uždirbs daugiau nei jos, ekonominis spaudimas tampa našta daugeliui.

Sugretinant vedybų skaičiaus sumažėjimą su demografinio senėjimo problema Pietų Korėjoje pastebima, kad santuokos atidėliojimo ir sumažėjusio gimstamumo priežastys yra tiesiogiai susijusios tarpusavyje ir gali būti paaiškintos tuo pačiu principu. Paradoksalu, tačiau priešingai nei kitose išsivysčiusiose pasaulio valstybėse, šeimos principu paremta Pietų Korėjos visuomenės struktūra yra viena pagrindinių šeimos atsisakymo priežasčių. Šalies visuomenėje giliniai išsiskyrę konfucinė pasaulėžiūra ir ją lydinti patriarchalinė struktūra yra vis dažniau kritikuojama tarp jaunų korėjiečių. Kita vertus, vyresnioji karta jaučiasi turinti

pranašumą vien dėl savo amžiaus ir nėra linkusi atsisakyti nuo seno įsigalėjusių tradicijų, suteikiančių jiems galimybę piktnaudžiauti savo padėtimi.

Nepaisant to, kad Pietų Korėjai gresia demografinė krizė, tikėtina, skatinsianti ir ekonominius sunkumus, susijusius su darbo jėgos trūkumu, šalies vyriausybė nesiima jokių realių santuokos skatinimo priemonių, o socialinės garantijos jaunosms šeimoms iki šiol išlieka neapibrėžtos. Plėtojant temą vienas iš pagrindinių aspektų turėtų būti antropologiniai tyrimai, atskleidžiantys jaunosios korėjiečių kartos požiūrį į santuoką bei šeimą tiek tradicine, tiek moderniaja prasme. Daugiausia dėmesio reiktų skirti ne statistinių duomenų analizei, rodančiai tik rezultatus, o giluminiam tyrimams, atskleisiantiems daugiau jaunų korėjiečių mąstysenos aspektų. Taip pat, būtų naudinga atlikti gilesnę sociologinę analizę, kurios dėka išryškėtų Pietų Korėjos vyriausybės požiūris į šeimos vaidmenį šalies visuomenėje ir būtų pastebėtos socialinių garantijų trūkumo priežastys bei atrasti šių problemų sprendimo būdai.

Literatūros ir šaltinių sąrašas

1. Becker, Gary S. „A Theory of Marriage“, 1976. University of Chicago and National Bureau of Economic Research.
2. Choi, Hyup. Industrialization, Urbanization and Family Change in Korea. 1987. Akademika 30. Department of Sociology. Chonnam National University. South Korea
3. Jo, Eunji., [Cover story] 10 tūkstančių nesantuokinių vaikų..”naujosios šeimos” gimimas” (kor. 커버스토리] 혼외출생 1 만명...‘新가족’탄생) 2012. Seoul Shinmun. Prieiga: <<http://www.seoul.co.kr/news/newsView.php?id=20120908001011>>
4. Kang, Buseong. South Korea’s elderly overtake young in the workforce. 2018. Financial Times. Prieiga: <<https://www.ft.com/content/edad1432-2591-11e8-b27e-cc62a39d57a0>>
5. Kendall, Laurel. Getting Married in Korea: Of Gender, Morality and Modernity. 1996. University of California Press; First edition
6. Kim, Hye-on, Siegfried Hoppe-Graff. Mothers Roles in Traditional and Modern Korean Families: The Consequences for Parental Practices and Adolescent Socialization. 2001. Asia Pacific Education Review. Vol. 2, No. 1
7. Kim, Ik Ki. Population Aging in Korea: Social Problems and Solutions. 1999. The Journal of Sociology & Social Welfare. Volume 26, Issue 1 - Special Issue on Population Aging: Social Problems and Solutions
8. Kim, Sangmook. Women and family-friendly policies in the Korean government. 2008. International Review of Administrative Sciences Vol. 74 Issue 3
9. KOSIS, Korean Statistical Information Service. Prieiga: <<http://kosis.kr/eng/>>
10. Lee, Claire. Half of married Korean men have cheated: study, The Korea Herald. 2016 Prieiga: <<http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20160801000806>>
11. Oppenheimer, Valerie Kincade. A Theory of Marriage Timing. 1988. *American Journal of Sociology*. Vol. 94, No. 3. The University of Chicago Press
12. Park Han, Insook and Lee, Jay-cho. Confucianism and the Korean family, 1995. Journal of Comparative Family Studies, Vol. 26, No. 1, Families in Asia: beliefs and Realities
13. Park Matthews, Nan-Yeong. Development, Culture and Gender in Korea: A Sociological Study of Female Office Employees in Chaebol. 2005. The London School of

Economics and Political Science. PhD thesis, London School of Economics and Political Science (United Kingdom)

14. Roh, Yunhee. Building Your Resume to be the Ultimate Bride: South Korean Women's Contradictory Identity in a Hyper-Instrumentalized Society. 2014. UC Berkeley Undergraduate Journal

15. Shin, Ki-young. A Development of the "Jinbo" Women's Movement in Korea Since the 1980s. 2008. Institute for Gender Studies. No. 11

16. Yang, Sungeun and Rosenblatt, Confucian Family Values and Childless Couples in South Korea. 2008. Journal of Family Issues, Volume 29 Number 5

17. „Aš gyvenu viena(-s) – pastarųjų metų *bihonsik* tendencijos“ (kor. *Na honja sanda, yojum trendneun „bihonshik“* 나 혼자 산다, 요즘 트렌드는 '비혼식'). TrendN&Kowave. Prieiga: <https://blog.naver.com/kowave_kr/221262094301>

18. Bihon ir mihon žodžių reikšmė. Naver “나무 처럼”.

Prieiga: <<https://blog.naver.com/treewg/221089635833>>

19. Chengnamomlife. Korėjiečių mamų forumas.

Prieiga: <<http://cafe.naver.com/chengnamomlife/857696>>

20. “Curious about marriage agencies?”. 2014.07.25. The Korea Times. Prieiga: <<http://www.koreatimesus.com/curious-about-marriage-agencies/>>

21. “Duo” oficialus puslapis.

Prieiga: <https://www.duo.co.kr/html/duostory/ceo_greeting.asp>

22. MBC Special „Pirmųjų demografinio skardžio metų ataskaita“ (kor. 인구절벽 원년 보고서). Prieiga: <<https://www.youtube.com/watch?v=Da8CYue-HzQ>>

23. Nedaro ar neturi galimybių daryti....užregistruotų santuokų skaičius mažiausias per 42 metus“(kor. ‘안하거나, 못하거나’...혼인건수 42 년만에 최저). 2017.03.22. Korėjos naujienų portalas „Hankyoreh“. Prieiga:

<http://www.hani.co.kr/arti/economy/economy_general/787497.html>

24. “Nuo solo vestuvių iki vienišiaus žiedo ir asmeninio medaus mėnesio: jaunimas deklaruoja savo pasirinkimą nesituokti” (kor. 비혼식부터 싱글웨딩 비혼반지까지” 비혼 선언하는 청년들). Wikitree naujienų portalas. 2017.11.27. Prieiga: <http://www.wikitree.co.kr/main/news_view.php?id=320163>

25. Pernelyg trugdantys “Tėvai – straightasparniai“: kaip yra sugadinami vaikai, (kor. 지나치게 간섭하는 '헬리콥터 부모', 어떻게 아이를 망치나) 2018.01.16. The Korea Daily. Prieiga: <<http://me2.do/F8JMSYzn>>
26. S. Koreans' average marriage age rises: report. 2017.06.30 Yonhap news.; prieiga: <<http://english.yonhapnews.co.kr/news/2017/06/30/0200000000AEN20170630005800320.html>>
27. Social stigma of being an unwed mother in South Korea remains strong. 2018.02.04. Hankyoreh naujienų portalas. Prieiga: <http://english.hani.co.kr/arti/english_edition/e_national/830741.html>
28. The Pursuit of Gender Equality: An Uphill Battle, Oficialus EBPO puslapis. Prieiga: <<https://www.oecd.org/korea/Gender2017-KOR-en.pdf>>
29. Unni Network oficiali svetainė. Prieiga: <http://www.unninetwork.net/?page_id=872>
30. 46,6% piliečių „Kartu gyventi galima ir nesusituokus (kor. 국민의 46.6% “결혼 안 해도 함께 살 수 있다”), DongA naujienų portalas. Prieiga: <<http://dkbnews.donga.com/3/all/20150221/69730078/3?>>

Summary

Aging Society in South Korea: Marriage Avoidance Reasons among Koreans

The subject of this Master thesis is the s the attitude of young Koreans towards marriage and family. Even though, as one of the top economies in the world, South Korea is considered to be one of the model societies in the modern world, yet it still it faces a number of problems, related to marriage decline and demographic aging. Even though it is a social phenomenon which can be seen in most developed countries in the modern world, the situation in South Korea is as harsh as no country have ever experienced. It has transformed from “aging society” to an “aged society” in an extremely short period of time and the birth rate continues declining.

The purpose of this thesis is to recognize analyze the key marriage avoidance reasons in South Korea and to highlight the unique features of Korean society that distinguish this case from the rest of the world. Even though the majority of developed countries are experiencing similar societal changes, South Korea is a special case, since for ages it was influenced by the Confucian philosophy and in due course have developed a strong patriarchal tradition, which can still be seen in a modern Korea. Family-oriented Korean society have always been based on a strong hierarchical structure the respect for elders is considered an aspirational value.

Therefore, currently it is falling into a negative perspective, since many young South Koreans are feeling oppressed by the hierarchical structure in all aspects of their life. Even though in the beginning it was supposed to be absorbed into Korean society in the most positive way possible, currently it highly contributes to several societal problems which the country is facing right now.

Statement: The causes of the marriage delay in South Korea due to special socio-cultural conditions are fundamentally different from those of the social structure prevailing in the Western world, yet, the traditional family structure in South Korea can be unmistakably referred to “The theory of marriage” by an American economist and empiricist Gary S. Becker, who compared marriage to a business transaction.

The empirical research revealed that economic instability and gender inequality are two of the main causes of marriage delay in South Korea. Since women are still segregated in the professional field and are expected to give give-up their careers after marriage. As a result, the high number of young Korean women decide to refuse marriage. Such trends have led to the emergence of new terms and has begun to irreversibly change the mentality of

South Korean society. Men, on the other hand, often delay marriage due to the economic reasons. Since traditional Korean culture was highly based on Confucianism, standard Korean family is still financially liable for men and even women who oppose patriarchal standards expect their husbands to earn more than they do. High levels of materialism in the marriage market in South Korea is burden for many young Korean men. The analysis also showed, that there is a direct linkage to Gary S. Beckers' "A Theory of Marriage", where he compares marriage to a business transaction. The choice of staying single in South Korea has become a new trend, which not only brings Korean society to the verge of extinction, but also leads to the creation of new term, widely used among younger generations.

This Master thesis could be useful to Orientalists, anthropologists, culture researchers, students of the Asian studies, sociologists and journalists, as well as anyone who wants to get a closer look at the long-established deeply rooted conception of marriage and family life in South Korean society as well as the main challenges they face.

Priedai

Nr. 1 Apklauso rezultatai (vertimas į lietuvių kalbą)

Q1 Lytis

Atsakymo variantai	Atsakymai	
Vyras	34.13%	43
Moteris	65.08%	82
Pasirenku netsisakyti	0.79%	1
Iš viso		126

Q2 Amžius

Atsakymo variantai	Atsakymai	
<25	7.14%	9
25 - 29	57.94%	73
30 - 35	23.02%	29
36 - 40	10.32%	13
40<	1.59%	2
Iš viso		126

Q3 Ar turite brolių, seserų?

Atsakymo variantai	Atsakymai	
Taip	93.65%	118
Ne	5.56%	7
Pasirenku neatsakyti	0.79%	1
Iš viso		126

Q4 Šeiminė padėtis

Atsakymo variantai	Atsakymai	
Vieniša(-s)	61.11%	77
Santykiuose	37.30%	47
Pasirenku neatsakyti	1.59%	2
Iš viso		126

Q5 Išsilavinimas

Atsakymo variantai	Atsakymai	
Vidurinis išsilavinimas	11.11%	14
Sustabdyti mokslai	4.76%	6
Baigtos bakalauro studijos	69.05%	87
Baigtos magistratūros studijos	9.52%	12
Baigtos doktorantūros studijos	3.17%	4
Kita/ pasirenku neatsakyti	2.38%	3
Iš viso		126

Q6 Užimtumo statusas

Atsakymo variantai	Atsakymai	
Studentas	31.75%	40
Samdomas darbuotojas	38.10%	48
Vyriausybės pareigūnas	3.17%	4
Savarankiškai dirbantis	4.76%	6
Bedarbis	8.73%	11
Dirbu pusę etato	3.97%	5
Kita/ pasirenku neatsakyti	9.52%	12
Iš viso		126

Q7 Gyvenamoji vieta

Atsakymo variantas	Atsakymai	
Seulas	49.21%	62
Gyeonggi provincija	23.02%	29
Busanas	1.59%	2
Daegu	3.17%	4
Kitas didelis miestas	15.87%	20
Kaimo vietovė	3.97%	5
Pasirenku neatsakyti	3.17%	4
Iš viso		126

Q8 Gimtinė

Atsakymo variantai	Atsakymai	
Seulas	28.57%	36
Gyeonggi provincija	15.87%	20
Chung-cheong provincija	11.90%	15
Gyeongsang provincija	25.40%	32
Džola provincija	11.11%	14
Kita/ pasirenku neatsakyti	7.14%	9
Iš viso		126

Q9 Religija

Atsakymo variantai	Atsakymai	
Budistas	11.90%	15
Protestantas	18.25%	23
Katalikas	7.94%	10
Ateistas	57.14%	72
Kita/ pasirenku neatsakyti	4.76%	6
Iš viso		126

Q10 Dėl kokios priežasties vis dar nesate susituokę? (paaiškinti)

Atsakymo variantai		Atsakymai	
	Visdar esu tam per jauna(-s)	29.37%	37
	Dar nesutikau tinkamo žmogaus	30.16%	38
	Finansinės priežastys	20.63%	26
	Kultūrinės priežastys	1.59%	2
	Susilaikus vaiko nebūtų kas jį prižiūrėtų	1.59%	2
	Kita/ parašykite savo priežastį	16.67%	21
Iš viso			126
#	Kita/ parašykite savo priežastį		
1	Dar neteko sutikti laimingo žmogaus santuokoje		
2	Nėra tokio vyro kuris būtų vertas tapti mano vyru.		
3	Neturiu noro tuoktis		
4	Tinka visi atsakymo variantai		
5	Nematau jokio santuokos tikslo.		
6	Neturiu minčių apie vestuves		
7	Yra kelios priežastys: žiūrėjimas į moterį iš aukšto, ekonominės priežastys ir pastovus spaudimas kuo greičiau susituokti.		
8	Man neužtenka laiko pasirūpinti net pačiu(-ia) savimi		
9	Dar neteko matyti laimingo žmogaus santuokoje		
10	Nes patogiu vienam (-ai)		
11	Neturiu minčių apie santuoką		
12	Nes ištekėjus moterims iškyla daug karjeros problemų		
13	Noriu pasidžiaugti savo gyvenimu, todėl apie vestuves negalvoju		
14	Mano vaikinai nemąsto apie vestuves.		
15	Santuoką matau tik iš neigiamos pusės		
16	Vietoj tuo kad susituokčiau, labiau vertinu gyvenimą sau		
17	Jeigu susituoksiu nebegalėsiu susikaupti ir siekti savo svajonių.		
18	Manau, kad ateityje būtinai privalėsiu susituokti.		
19	Įpusėjus trečiai dešimčiai, labai sunku sutikti tau į partnerius tinkantį žmogų		
20	Mano finansinė situacija per prasta		

Q11 Ar norėtumėte santuokos ateityje?

Atsakymo variantai	Atsakymai	
Taip	43.65%	55
Ne	28.57%	36
Nežinau	27.78%	35
Iš viso		126

Q12 Kokią įtaką jūsų požiūriui į santuoką turi jūsų šeima?

#	Atsakymai
1	Mano tėvai labai daug kivirčijosi, todėl galvojau, kad visi susituokę žmonės elgiasi taip pat... tačiau dabar žinau, kad tai netiesa.
2	Dėl šeimos susiformavo neigiamas požiūris į santuoką
3	Esu neturtinga(-s), todėl negaliu net mąstyti apie santuoką
4	Augau laimingoje šeimoje, todėl noriu ateityje sukurti savo šeimą
5	Mano šeima nėra pakankamai geroje finansinėje situacijoje, kad galėtų finansuoti mano galimas vestuves.
6	Šeima į tai nesikiša
7	Nors mano vyresnioji sesuo jau susituokė, ji ir jos šeima vis dar gyvena mano tėvų namuose. Manau kad tai sukelia jiems daug nepatogumų. Taip pat, visi mano tėvų draugų vaikai taip pat jau susituokė ir tėvai man priekaištauja, kodėl būdama tokio amžiaus visdar neištekėjau, todėl manau, kad artimiausiu laiku reikės pradėti galvoti apie santuoką
8	Stresas
9	Dėl šeimos jaučiu norą pats/pati niekada nesituokti
10	Šeima man niekada nekėlė neigiamų emocijų galvojant apie galimą santuoką. Todėl nors aš noriu susituokti ir turėti laimingą šeimą, tuo pačiu imu galvoji "ar man pavyks suteikti savo vaikui tai, ką man suteikė mano tėvai?"
11	Dėl savo šeimos, neturiu visiškai jokių minčių apie santuoką.
12	Dėl tėvo įtakos, visiškai neturiu jokio noro tuoktis. (<i>stebint tėvo pavyzdį- aut.past</i>)
13	Šeima neturi visiškai jokios įtakos.
14	Šeimos narių dėka susiformavo nuomonė, jog neprivalau tuoktis, jeigu nenoriu
15	Šeima neturi didelės įtakos

-
- 16 Neturi įtakos.
-
- 17 Mano šeima neturi jokios teigiamos įtakos. Nors mano tėvai yra geri, tėvo mąstymas yra labai patriarchalinis, todėl mama turi patempti labai daug “bagažo”. Pvz.: Nors mano tėvai dirba vienodai daug, visi namų ruošos darbai yra paliekami mamai. Močiutė taip pat turi neigiamos įtakos mano šeimai.
-
- 18 Dėl šeimos įtakos, susiformavo noras kurti savo šeimą.
-
- 19 Turiu didelę šeimą, todėl mano nuomonė apie santuoką yra teigiama. Mano tetos visada man sako, jog jeigu aš noriu turėti savo asmeninį gyvenimą ir nebūti prislėgta šeimyninės naštos, neprivalau būtinai ištekėti. Namiškiai gerbia mano pasirinkimo laisvę ir neragina manęs kuo greičiau susituokti
-
- 20 Šeima turi neigiamos įtakos.
-
- 21 Mano tėvai yra labai prikabūs potencialiems jaunikiams. Nesvarbu, kokį žmogų parsivesčiau mano, jiems jis vistiek nebus pakankamai geras. Tačiau ir aš pati negalvojau apie santuoką, todėl nemanau, kad artimiausiu metu norėčiau ištekėti.
-
- 22 Daugiau įtakos nei šeima, turi procesai, pastaruoju metu vykstantys Korėjos visuomenėje. Visu pirma, korėjietės moterys yra labai stipriai diskriminuojamos ir dėl šios priežasties aš visiškai nenoriu ištekėti, nei dabar nei ateityje.
-
- 23 Nors tai nėra pagrindinė priežastis, tačiau dėl mano tėvo patriarchalinio būdo, į santuoką žiūriu skeptiškai.
-
- 24 Mano motina nebuvo patenkinta santuokiniu gyvenimu, todėl aš taip pat bijau atsidurti tokioje pačioje situacijoje, todėl visiškai nenoriu tuoktis.
-
- 25 Kadangi vis dar esu ganėtinai jauna(-s), šeimos nariai apie tai dar nekalbėjo, tačiau manau, jog ateityje norėsiu vestuvių.
-
- 26 Namiškiai man daro spaudimą kuo greičiau susituokti, todėl praradau bet kokį norą kurti šeimą.
-
- 27 Mano tėvai neatrodo patenkinta santuokiniu gyvenimu.
-
- 28 Matydama savo tėvų pavyzdį, supratau, jog jie susituokė patys to nenorėdami, ir dabar jie turi atsakyti už vienas kito klaidas. Taip pat manau, kad santuokoje moters auka yra pernelyg didelė.
-
- 29 Šeima neturėjo didelės įtakos.
-
- 30 Šeima neturi jokios įtakos. Esu savarankiškai atsakinga(-s) už savo sprendimus.
-
- 31 Manau šeima turi ir teigiamos ir neigiamos įtakos
-

32	Mano namiškiai (tėvai – aut.past) neatrodo laimingi
33	Turėjo neigiamos įtakos
34	Nėra
35	Iš dalies noriu visa likusį gyvenimą nugyventi viena(-s), tačiau dėl šeimos kartais pagalvoju, jog santuoka visgi yra reikalinga.
36	Manau, kad mano šeima neturėjo jokio poveikio.
37	Neturėjo įtakos.
38	Kadangi visi mano broliai vedė ir seserys ištekėjo, manau, kad aš galiu ir nesituokti.
39	Stebėdama(-s) savo tėvų santuoką, mūsų šeimai būdingą atmosferą bei ankstyvas pusbrolių tuoktuves, susidariau statišką vaizdą apie santuoką. Matant visas realias problemas kylančias iš santuokos, yra sunku matyti ją vien iš teigiamos pusės.
40	Taip
41	Šeimos koncepcija suteikia saugumo ir priklausymo jausmą
42	Mano tėvas yra labai karštakošiško charakterio su neretais agresijos proveržiais, todėl kartais pagavojau, jog jeigu visi vyrai yra tokie pat, niekada nenoriu ištekėti. Abu mano tėvai dirbo, tačiau visi namų ruošos darbai buvo patikėti mamai. Taip pat mačiau, kaip nepaisant to, ji taip pat padėjo mano tėvui įkurti nuosavą verslą. Todėl galvodama, jog jeigu ištekėjusi turėsiu gyventi taip kaip gyveno mano mama ir neturėsiu laiko net atsikvėpti, susidariau neigiamą nuomonę apie santuoką.
43	Manau, kad santuoka yra reikalinga.
44	Dėl šeimos, susiformavo noras siekti savo svajonių, padėsiančių nugyventi laimingą gyvenimą.
45	Dėl šeimos susiformavo požiūris, jog santuoką nėra privaloma.
46	Dėl šeimos, susiformavo neigiamas požiūris į santuoką.
47	Neturėjo jokios konkrečios įtakos.
48	.Jeigu susituoksiu, būsiu laiminga(-s)
49	Šeima neturėjo jokios įtakos mano asmeninės nuomonės formavimuisi.
50	Teigiama
51	Mano šeima vis dar nedaro spaudimo susituokti.
52	Koreliacijos nėra
53	Neturėjo reikšmingo poveikio. Mano tėvai galvoja, jog geriausia yra tuoktis būnant 27 – 31 metų amžiaus.

54	Neturi jokios įtakos.
55	Nėra
56	Neigiama
57	Augau laiminguose namuose, todėl susidariau teigiamą požiūrį į santuoką.
58	Teigiama įtaka
59	Mano tėvai man visuomet kartojo, kad ištekėjusi moteris visada privalo būti savo vyro šešėlyje ir pagimdyti jam vaiką, dėl to nusprendžiau, jog visiškai nenoriu ištekėti.
60	Stabilus gyvenimas
61	Šeima suformavo požiūrį, jog žmogus turi pareigą tuoktis, tačiau aš to nenoriu. Manau, jog geriau yra sunkiai dirbti dėl savo asmeninės gerovės.
62	Šeimos įtaka neturi reikšmės
63	Tėvų gyvenimo būdas (<i>turėjo įtakos nuomonės susiformavimui – aut.past</i>)
64	Šeima palaiko mano sprendimus
65	Turėjo daugiau teigiamos įtakos, nei neigiamos. Aš taip pat svajoju kada nors sukurti laimingą šeimą.
66	Jeigu gyvensiu tokioje santuokoje kaip gyveno mano mama ir tėtis, labai džiaugsiuosi! Turėjo teigiamos įtakos.
67	Norėčiau su sutuoktiniu bendrauti kaip su artimu draugu. Teigiamas poveikis
68	Sunku suprasti klausimo esmę,
69	Daugiau nei šeima, įtakos turėjo skubantis pasaulis, todėl turiu svajonę sukurti šeimą ir nugyventi ilgą gyvenimą.
70	Galėsiu susituokti tik gavęs (-usi) tėvų leidimą.
71	Labai teigiama
72	Teigiamas poveikis
73	Turėjo teigiamą įtaką
74	Teigiama įtaka.
75	Teigiama
76	Neigiama įtaka
77	Socialinė aplinka turėjo daugiau įtakos nei šeima
78	Mano tėvai man sakė, jog santuoka yra mano asmeninis pasirinkimas ir jei galėsiu ekonomiškai išlaikyti save, neprivalau tuoktis. Todėl manau, jog tai nėra kažkokia prievolė, o žmogus turi laisvę pats pasirinkti.

79	Šeima neturėjo visiškai jokios įtakos. Manau, jog norint susituokti, visų pirma reikia turėti savo namus, o sutaupyti jiems skirtą didelę sumą pinigų užtrunka daug laiko. Taip pat, konkurencija dabartinėje Korėjos darbo rinkoje yra labai didelė, tad įsidarbinti vos tik pabaigus universitetą yra sunku. Įsidarbinimas užtrunka keletą metų. Taip pat, dėl privalomos tarnybos kariuomenėje, vyrams tai prailgsta dar dviem metais
80	Dar nesikalbėjau su namiškiais apie galimą santuoką
81	Ne
82	Šeima pastumėjo mane norui sukurti jaukų namų židinį.
83	Teigiama
84	Nors ir noriu vestuvių, dar nesutikau tinkamo žmogaus
85	Gera įtaka
86	Nėra
87	Neturėjo geros įtakos
88	Neigiama įtaka
89	Aš nė nežinau kodėl aš vis dar vieniša(-s)
90	Ne
91	Jeigu nebus ekonominės laisvės, gyventi santuokoje bus sunku.
92	Noriu susituokti prieš tai, kai man sukaks trisdešimt.
93	Nors tėvai nori, kad aš susituokčiau, stiprios įtakos nėra.
94	Teigiama įtaka
95	Pripažino, jog gyvenimas po vestuvių yra nelaimingas.
96	Gyvenau labai laiminguose namuose ir nemanau, kad pats/pati galėsiu sukurti tokią laimingą šeimą.
97	Tėvai sako, jog privalau susituokti ir tai man tapo našta.
98	Pajaučiau, jog susituokus, skirtumas tarp džiaugsmo ir skausmo yra tik vienas žingsnis.
99	Padėjo
100	Šeima priešišškai žiūri į kitokį namų ūkį (<i>jeigu sutuoktinio šeimos ūkis būtų vedamas kitaip, negu atsakovo šeimoje, tėvai prieštarautų santuokai – aut.past</i>)
101	Neturėjo jokios svarbios įtakos.
102	Neturėjo teigiamos įtakos
103	Mano šeima buvo laiminga
104	Niekada nevertė manes tuoktis ir pripažino mano pasirinkimo laisvę.

105	Laiminga šeimos aplinka
106	Mano šeima buvo man tarsi pavyzdys, parodęs kaip reikia laimingai gyventi
107	Nesu tikra(-s)
108	Kadangi vis dar esu jauna(-s), tėvai apie santuoką dar nekalbėjo.
109	Tiksliai nežinau
110	Neturi įtakos
111	Mano jaunesnis brolis nepasitiki savimi, todėl esu dėl to labai susirūpinęs(-usi)
112	Nors tėvai nori, kad anksčiau ar vėliau susituokčiau, neprieštarauja mano asmeniniam pasirinkimui.
113	Tėvai kelia labai didelius reikalavimus potencialiam sutuoktiniui, todėl sunku net pagalvoti apie galimas vestuves
114	Neturi įtakos. Jeigu norėsiu – susituoksiu, jeigu nenorėsiu – ne...
115	Ne
116	Nežinau

Q13 Ar esate girdėję sąvoką “bihon”? Ką apie tai galvojate?

Atsakymo variantai		Atsakymai	
	Taip	78,57%	99
	Ne	15,87%	20
	Prašau paaiškinti	5,56%	7
Iš viso			126
#	Prašau paaiškinti		
1	Geriau nesituokti ir nugyventi laimingą gyvenimą vienuoje.		
2	Tai reiškia žmogaus asmeninį pasirinkimą		
3	Visi turi teisę nenorėti santuokos		
4	Manau visi turi laisvą pasirinkimą dėl santuokos		
5	Tai yra natūralus reiškinys, atsiradęs per tam tikrą laiką		
6	Taip, galvoju, kad tai yra žmogaus asmeninis pasirinkimas.		
7	Jeigu žmogus dėl tam tikrų priežasčių negali arba nenori susituokti, jis gali tapti “bihon”.		

Q14 Ar patys esate “bihon”?

Atsakymo variantai	Atsakymai	
Taip	30.95%	39
Ne	53.97%	68
Pasireнку neatsakyti	15.08%	19
Iš viso		126

Q15 Ar turite draugų/pažįstamų, kurie yra “bihon”

Atsakymo variantai	Atsakymai	
Taip	53.97%	68
Ne	32.54%	41
Pasireнку neatsakyti	13.49%	17
Iš viso		126

Q16 Ar galvojate, jog Korėjoje egzistuoja santuokos stigma? Jeigu taip, kokia?

#	Atsakymai
1	Nėra
2	Apsigyvenus su vyro tėvais, kyla daug nepatogumų.
3	Esu neturtinga(-s), todėl negaliu net mąstyti apie santuoką
4	Gimdymas ir motinystė. Švietimo išlaidų problema
5	Tai, kad žmonės galvoja, jog santuoka yra privaloma
6	Manau, jog nuomonė, kad vyras turi nupirkti būstą, kuriame bus gyvenama po vestuvių ir padengti vestuvių šventės išlaidas yra problema. Taip pat, neklinojamasis turtas yra per Brangus. Taip pat, kaip aš galiu eiti į darbą, kai gimus vaikui, nėra kam juo pasirūpinti? Manau, tai kad nėra aiškios socialinių garantijų sistemos, taip pat yra opi problema. Dabar socialines garantijas gauna tik valstybės tarnautojai ir didelių kompanijų darbuotojai. Todėl reikia tobutinti sistemą
7	Konfliktai su vyro tėvais ir kitais šeimos nariais
8	Tai yra tarsi žmogaus prievolė, skirta pasirodyti aplinkiniams, (<i>parodyti, kad tu gyveni taip</i>)

	<i>„kaip reikia“ – aut. Past.)</i>
9	Santykiai su šeimos nariais, sudėtingi tarpusavio santykiai šeimoje. Manau, jog ištekėdama, moteris tuo pačiu yra labai stipriai suvaržoma visuomenės normų.
10	Manau, kad nuomonė, jog susituokus gyvenimas įgauna stabilumą, yra neteisinga.
11	Sutuoktinio tėvų požiūris yra labai neigiamas aspektas santuokoje
12	Ištekėjusi moteris yra susiejama su vyro šeima, manau tai yra nepatogu
13	Stigmatizuotas yra požiūris, jog santuoka moteriai – auka. Taip pat yra pasakymas, jog vestuvės yra kapas (turima omenyje, jog žmogus palaidoja savo asmeninį gyvenimą – aut.past). Manau, kad santuoka priverčia labai daug ko atsisakyti.
14	Man labai nepatinka mūsų tėvų kartos požiūris, kad sulaukę tam tikro amžiaus, mes būtinai privalome susituokti
15	Tiksliai nežinau
16	Korėjoje santuoka daržniausiai yra vadinama amžinybės kančia dėl laikinos laimės
17	Iki galo nesupratau klausimo.
18	Egzistuoja stereotipas, kad po vestuvių gyvenimas turi visiškai skirtis nuo priešvestuvinio gyvenimo. Kiekvieną savaitgalį reikia susitikti su šeimos nariais, ką nors veikti su jais arba gaminti maistą ir kartu pietauti/vakarientauti. Tavo gyvenimas turi visiškai pasikeisti ir visas išorinis (asmeninis) gyvenimas turi būti paliktas praeityje.
19	Santuoka yra kapas
20	Santuoka yra asmeninis žmogaus pasirinkimas. Nemanau, kad egzistuoja kažkokia stigma.
21	Palyginti su kitomis valstybėmis, Korėjoje moteris atsakomybė už namų ruošos darbus ir vaikų priežiūrą yra daug didesnė, iš ko kyla daug kitų problemų.
22	Nemanau, kad yra kažkokia stigma. Yra gerų pavyzdžių ir blogų pavyzdžių.
23	Tiksliai nežinau
24	Manau, kad sistema yra nedėkinga moterims. Ne tik santuoka, bet visa Korėjos vedybinio gyvenimo sistema yra pagrįsta moters auka
25	Nežinau apie kokią stigmą čia yra kalbama, tačiau manau, jog turite omenyje moters pasiaukojimą. Tokiu atveju, manau, jog tai yra tiesa.
26	Yra tendencinga apie santuoką galvoti labai supaprastintai.
27	Nemanau, kad visuotinė nuomonė skiriasi nuo tikrovės. Manau, kad tai yra tiesa.
28	Per sunkus klausimas.
29	Tiksliai nežinau

30	Tiksliai nežinau
31	Korėjos kultūra vis dar yra patriarchalinė
32	Pernelyg didelė našta (tik) moterims
33	Ruošiantis vestuvėms kyla daug nereikšmingų, paremtų pasididžiavimu, problemų, kurių pagrindinė yra vestuvių šventės išlaidos, todėl dauguma santuoko yra nesąžiningos; žmonės galvoja, kadsusituokus yra būtina susilaukti vaikų
34	Galvojimas, kad susituokę žmonės tampa nelaimingais
35	Šeimos narių santykiai tampa pernelyg sudėtingais
36	Nevienodas pasiaukojimo lygis, vaiko auklėjimas
37	Korėjoje vestuvės = patriarchaliniai apribojimai. Stigmos nėra
38	Nežinau
39	Konfliktai su sutuoktinio tėvais; įsisenėjusios problemos
40	Dėl patriarchalinės sistemos, moters našta yra labai sunki.
41	Galvoju, jog Korėjoje susituokti yra sudėtinga
42	Kartais girdžiu iš draugių, jog jos nenori ištekėti. Jos galvoja, jog gyventi vienoms (arba su augintiniu) ir koncentruotis į asmeninį tobulėjimą yra daug geriau. Gimdymas ir vaiko auginimas yra sunkiausia.
43	Yra tendencija galvoti, jog nesusituokęs vyras yra nuostolis visuomenei, tačiau pastaruoju metu padaugėjo vyrų, vengiančių ekonominės atsakomybės. Mano manymu, nuostata, kad jeigu moteris už tavęs ištekėjo privalai ją lepinti, turi pasikeisti
44	Nežinau
45	Karjeros nutraukimas, nėštumo planavimas
46	Nėra
47	Nėra
48	Tiksliai nežinau
49	Stigma yra tiesa
50	Per daug oficialumo
51	Ištekėjusi moteris turi daugiau pareigų, nei vedęs vyras.
52	Vestuvės yra pernelyg brangios ir apsunkinančios.
53	Nėra
54	Tai, kad sulaukę tam tikro amžiaus žmonės besąlygiškai turi susituokti.
55	Tas mąstymas, jog žmonės privalo tuoktis būdami vyresnio amžiaus. Jeigu kas nors

	susituokia būdami jauni, žmonės kalba, jog „įvyko nelaimingas atsitikimas“ (<i>t.y. moteris pastojo – aut.past</i>)
56	Ne
57	Kultūra, skatinanti žmones susituokti, tam kad jie „būtų laimingi“ yra stigma pati savaime.
58	Tai neišprendžia pagrindinių gyvenimo problemų.
59	Tai, jeigu pasakai žmonėms, kad nenori ateityje susituokti, lieki nesuprastas
60	Nežinau
61	Kad tai (<i>santuoka –aut.past</i>) yra reikalinga iš esmės
62	Nėra
63	Nėra
64	Nėra
65	Per sunki našta moterims
66	Abiejų lyčių atstovai turi savo prievoles ir tokios nuostatos yra labiau nepalankios moterims. Manau jog moterims yra užkraunama psichologinė našta, verčianti jas pasirinkti tar darbo ir karjeros galimybių už šeimos ribų ir namų ruošos bei vaiko auginimo prievolių
67	Dauguma atveju, jauni žmonės (kaip ir aš) nori susituokti, bet vestuvėms tinkamas amžius auga. Manau, jog tai buvo sukelta socialinės struktūros ir pokyčių jaunų žmonių mąstyme. Visų pirma, dėl nedidelio užimtumo ir didelės konkurencijos, žmonės įsidarbina ganėtinai vėlai. Taip pat, Korėjoje vestuvės kainuoja daugiau brangiau negu kitose šalyse. Galbūt, socialinis konceptas, kad besituokiantys žmonės privalo turėti nuosavą būstą ir iškelti prabangią vestuvių ceremoniją, taip pat turi tam įtakos. Manau, jog tai ypatingai stipru Korėjoje. Taip pat, jauni žmonės, kurie visą savo gyvenimą konkuravo, pagaliau gavę darbą nori patirti tikrą gyvenimą. Kadangi nuo pat pradinės mokyklos laikų, viskas ką jie darė buvo vien tik konkuravimas, pagaliau jie nori pajauti, ką reiškia gyventi savo malonumui. Turiu omenyje tai, kad prieš kurdami šeimą, jie nori pasidžiaugti gyvenimu, nes po vestuvių visas dėmesys bus sutelktas į šeimą. Yra toks senas pasakymas „Vestuvės – kai viena šeima tuokiasi su kita šeima“. Tuomet ateityje atsiranda ir vaikai. Aš manau, jog vidutinis amžius auga
68	Yra paplitusi nuomonė, jog po vestuvių yra sunku tik moteriai.
69	Tiksliai nežinau ką reiškia stigma, bet manau, kad jos nėra.
70	Kai kurie žmonės sako, jog susituokę žmonės tampa nelaimingais.
71	Nuomonė, jog vestuvės – tai vieno namų santuoka su kitais namais. (<i>kad tuokiasi ne du</i>

	<i>žmonės, o dvi šeimos – aut.past)</i>
72	Per daug išskaičiavimo
73	Nėra
74	Tiksliai nežinau
75	Nėra
76	Vestuvių planavimas yra sunkus darbas
77	Korėjos visuomenėje santuoka ir gyvenimo atsisakymas turi panašią reikšmę.
78	Santuoka yra beprotybė
79	Neigiamas požiūris į senmerges ir senbernius.
80	Neįmanoma atmesti finansinio aspekto, kuris yra svarbus santuokoje.
81	Tiksliai nežinau
82	Išankstinis nusistatymas apie lyčių vaidmenis (Esi vyras, todėl...Esi moteris, todėl – neracionalus skirstymas)
83	Dar nežinau
84	Nėra
85	Stereotipas, jog santuoka yra privaloma
86	Plačiai paplitęs suvokimas, jog privalai turėti daug pinigų, kad galėtum susituokti
87	Manau, kad visuomenės nuostabai yra baisesnė nei stigma
88	Stereotipas, jog santuoka yra privaloma.
89	Plačiai paplitęs suvokimas, jog privalai turėti daug pinigų, kad galėtum susituokti.
90	Manau, kad visuomenės nuostabai yra baisesnė nei stigmatos
91	Ne
92	Vienam gyventi taip pat sunku (finansiniai sunkumai)
93	Manau, kad vis dar išsilaikiusi patriarchalinė šeimos struktūra skatina moterų nenorą tuoktis.
94	Nesusipratimas?? Jauni žmonės bijo susieti savo gyvenimą su netinkamu partneriu, todėl vengia santuokos apskritai.
95	?
96	Vaikų priežiūra
97	Labai daug ydingų žmonių
98	Pasidaro gaila, kai suvoki kiek daug pinigų reikalauja vestuvės
99	Per daug pasiruošimo. Per sunki ekonominė našta.

100	Sunku auginti vaikus.
101	Moteris labai daug praranda. (ištekėdamos – aut.past)
102	Nežinau

Q17 Jūsų nuomone, kokia yra pagrindinė jaunų korėjiečių santuokos atidėlioimo priežastis?

Atsakymo variantai		Atsakymai	
	Šeimos įtaka (Korėjos kultūra)	11.90%	15
	Karjera/finansai	79.37%	100
	Kita (įrašyti)	8.73%	11
Iš viso			126
#	Kita (įrašyti)		
1	Moterų pasiaukojimas		
2	Gimdymo ir vaikų priežiūros našta moterims		
3	Šiuolaikinėje visuomenėje nusistovėjęs moterų žeminimas, šeimo spaudimas, draugų ir pažįstamų santuokos tikrovė		
4	Kadangi reikia labai daug pasiaukojimo....		
5	Nes žmonės nenori būti neracionalūs		
6	Nes net pagimdžius ir auginant vaiką, nėsulaukiama pagalbos iš socialinių institucijų.		
7	Nes santuoka turi daugiau trukūmų nei privalumų.		
8	Moters nuostolis		
9	Moters gyvenimas		
10	Nes (žmonės – aut.past) nenori be reikalo eikvoti savo emocijų ir yra laimingi gyvendami vieni		
11	Baimė sutikti netinkamą vyrą		

Q18 Jūsų nuomone, koks yra tinkamiausias amžius vestuvėms?

Atsakymo variantai		Atsakymai	
	20 – 24 m.	0.79%	1
	25 – 29 m.	14.29%	18
	30 – 34 m.	61.90%	78
	35 – 39 m	6.35%	8
	40 ir daugiau	1.59%	2
	Kita (įrašyti)	15.08%	19
Iš viso			126
#	Kita (įrašyti)		
1	Nėra		
2	Nėra tokio amžiaus. Kai to norėsi ir sutiksi tinkamą žmogų, bus tinkamiausias amžius		
3	Kaip liepia širdis.		
4	Nemanau, kad egzistuoja tinkamas santuokai laikas. Geriausias laikas yra tada, kai pats žmogus to nori, o ne kada jis jaučia aplinkinių spaudimą.		
5	Manau, geriausias laikas santuokai yra tada, kai žmogus pats nusprendžia, kad to nori.		
6	Manau, kad amžius neturi prasmės.		
7	Tada, kai žmogus yra tam pasiruošęs		
8	Tada, kai esi finansiškai nepriklausomas ir sutinki tinkamą žmogų.		
9	Tada, kada tik nori (galioja tik suaugusiems)		
10	Nėra tinkamo laiko santuokai		
11	Kiek įmanoma vėliau		
12	Apie 35 – erius metus		
13	Kai sutinki žmogų, su kuriuo nori susituokti.		
14	Amžius nesvarbu. Kai žmogus bus tam pasiruošęs.		
15	Manau kad nėra tam tikro nustatyto laiko. Mano nuomone, tinkamiausias laikas yra tada, kai sutinki gerą žmogų.		
16	Kai sutinki tinkamą žmogų, laikas nėra svarbus.		
17	Ar tikrai amžius svarbus?		
18	Kai esi finansiškai stabilus		
19	Kai turi savo pinigų		

Q19 Kuo dažniausiai yra paremta korejiečių santuoka?

Atsakymo variantai	Atsakymai	
Meilė	37.30%	47
Šeimos/visuomenės spaudimas	31.75%	40
Baimė likti vienam	6.35%	8
Ekonominės priežastys	20.63%	26
Kita	3.97%	5
Iš viso		126

Q20 Ar sutinkate, kad Korėjoje ženkliai sumažėjo vestuvių skaičius?

Labai sutinku	Sutinku	Nei sutinku nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Iš viso
25.40%	56.35%	14.29%	3.97%	0.00%	
32	71	18	5	0	126

Q21 Ar sutinkate, kad aukštasis išsilavinimas turi įtakos santuokos atidėliojimui?

Labai sutinku	Sutinku	Nei sutinku nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Iš viso
4.03%	25.81%	22.58%	33.87%	13.71%	
5	32	28	42	17	124

Q22 Ar sutinkate, kad ištekus sumažėja moters galimybės gauti gerai apmokamą darbą?

Labai sutinku	Sutinku	Nei sutinku nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Iš viso
27.42%	42.74%	13.71%	13.71%	2.42%	
34	53	17	17	3	124

Q23 Ar sutinkate, kad vestuvių kaina yra našta jauniems žmonėms?

Labai sutinku	Sutinku	Nei sutinku nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Iš viso
31.45%	50.00%	13.71%	4.84%	0.00%	
39	62	17	6	0	124

Q24 Ar sutinkate, kad Korėjos tradicinė kultūra daro spaudimą kurti šeimą?

Labai sutinku	Sutinku	Nei sutinku nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Iš viso
30.40%	50.40%	16.00%	3.20%	0.00%	
38	63	20	4	0	125

Q25 Ar sutinkate, kad Korėjoje santuoka yra našta?

Labai sutinku	Sutinku	Nei sutinku nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Iš viso
28.00%	45.60%	14.40%	10.40%	1.60%	
35	57	18	13	2	125

Q26 Ar sutinkate, kad jūsų atlyginimas turi įtakos santuokos atidėliojimui?

Labai sutinku	Sutinku	Nei sutinku nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Iš viso
14.40%	43.20%	21.60%	18.40%	2.40%	
18	54	27	23	3	125

Q27 Ar sutinkate, kad išaugęs žmonių, gyvenančių vienu skaičius turi neigiamos įtakos Korėjos visuomenei?

Labai sutinku	Sutinku	Nei sutinku nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	Iš viso
15.08%	32.54%	26.19%	17.46%	8.73%	
19	41	33	22	11	126

Q28 Įvardikite kitas galimas pasirinkimo ateityje nesituokti priežastis, nepaminėtas apklausoje.

#	Atsakymai
1	Nenoriu prarasti savo karjeros...
2	nekenčiu vyrų
3	Konfliktai šeimoje per didžiąsias metų šventes ir vaiko auginimo išlaidos
4	.
5	Nes ištekėjusi moteris yra atsakinga už šeimos židinį ir vaiko auklėjimą
6	Daugiausia įtakos turi tokie socialiniai veiksniai, kaip vaiko auginimas, asmeninės išlaidos, profesinės galimybės
7	Priešingai nuo stabilumą įgavusių vyrų, ištekėjusios moterys turi daug dirbti, ypač prižiūradamos vaikus ir namų ūkį. Jaučiu, kad tai yra nesąžininga.
8	Tiesiog taip yra. Neturiu atsakymo.
9	Aš tikiuosi ateityje būtinai susituokti. Manau, be santuokos yra labai daug prarandama
10	Vis dar nepajutau noro susituokti
11	Nėra tinkamo partnerio
12	Kalbėdama iš korėjietės moters perspektyvos, galiu pasakyti, jog mintis apie santuoką su korėjiečiu vyru yra viena tokio pasirinkimo priežasčių. Korėjiečiai vyrai išsisuka nuo bet kokios kritikos, nes darydami neatleistinus dalykus vien todėl, kad jie yra vyrai. Po vestuvių, pasikeičia jų požiūris į moteri ir nors abudu dirba vienodai daug moteris privalo prižiūrėti vaikus ir namų ūkį. Taip pat, moteriai ištekėjus, jos karjera yra automatiškai nutraukiama. Nes jei karjera nebus nutrauka ir bus suteiktos visos galimybės ir toliau dirbti, dėl darbo krūvio namuose moterys dažnai priverstos pačios atsisakyti karjeros.
13	Manau, kad moteriai santuoje yra daugiau neigiamų aspektų, nei teigiamų
14	Susituokus nėra nieko tikrai naudingo, todėl nenoriu tuoktis. Praėjus meilei nelieka nieko naudingo
15	Santuoka yra ne tik dviejų žmonių asmeninis reikalas, tačiau ir dviejų šeimų susijungimas. Nenoriu priisimti visos šios maniškių tarpusavio santykių naštos
16	Vertybės. Tiesiog manau, kad man patinka būti vienišam (-ai)
17	Skyrybos nėra problema. Bet kada galite grįžti į tėvų namus
18	Korėjoje, susituokus yra natūralu susilaukti vaikų. Nesu įsitikinęs (-usi), kad galėsiu savo vaiką auginti sveiką ir laimingą.

19	Dabar labai džiaugiuosi viengungio gyvenim, todėl manau, kad santuoka yra nebūtina.
20	Korėjiečiai vyrai neturi išvystyto lytinio sąmoningumo, todėl vedę ir sukūrę šeimą remiasi į savo tėvus, kurie spaudžia marčią patriarchalinės šeimos sistema. Dėl šios priežasties nusprendžiau niekada netekėti.
21	Manau daug vienišų žmonių, tiesiog negali rasti sau tinkamo partnerio.
22	Nėra lengva sutikti žmogų, kuris turi tokias pačias vertybes kaip tu, kuris užaugo tokioje pačioje aplinkoje kaip tu arba turi tokius pat ar panašius pomėgius. Sunku rasti tinkamą žmogų, o dar sunkiau rasti žmogų, kuris įtiktų tavo šeimos nariams.
23	Nekenčiu kai žmonės sako, jog ištekėjusi būtinai turėsiu pagimdyti kūdikį ir taip pat nekenčiu kai jie sako, jog pagimdžiusi turėsiu visą savo gyvenimą skirti jo priežiūrai. Nebeliktų mano atmeninio gyvenimo, nebeliktų ir bet kokio džiaugsmo. Nekenčio išskripto mąstymo, kad privalau tapti namų šeimininke. Noriu tiesiog gyventi su savo dabartine šeima ir džiaugtis gyvenimu.
24	Kaip dukra, kuri stebėjo sunku savo motinos gyvenimą vyro šeimoje, nenoriu santuokos. Taip pat, pasirinkau netekėti dėl savo atmeninių ligos priežasčių.
25	Korėjoje yra labai stipri pasiaukojimo kultūra
26	Aš nesu “bihon”
27	Netekėjus/nevedus padidėja asmens laisvė ir sumažėja socialinis spaudimas.
28	Pinigai
29	Kaip vyras galiu pasakyti, jog finansai yra tikrai sviri priežastis. Vyras privalo nupirkti būstą, o moteris apstatyti jį baldais, tačiau net įpusėjus ketvirtą dešimtį finansinė padėtis nėra pakankamai gera. Taip pat, vyrai baigia bakalauro studijas būdami mažiausiai 26–erių metų amžiaus, kas taip pat pavėlina santuoką.
30	Karjera
31	Aistra siekti savo svajonių ir dirbti mėgiamą darbą.
32	Manau, kad susituokus gyvenimas taps sudėtingesnis.
33	Nėra
34	Nors tuokiasi du žmonės, dėl dviejų šeimų susijungiančių į vieną, o ypač tėvų, marčių ir svainių tarpusavio santykių, tai tampa daug labiau komplikauta.
35	Feminizmas
36	Moters teisės
37	Dabar nesugalvoju

38	Asmens laisvė ir pasikeitusios vertybės, akcentuojančios, jog saviraiška yra daug svarbiau.
39	Tiksliai nežinau
40	Nėra
41	Neįmanoma ignoruoti ekonominių aspektų, susijusių su būsto kainomis ir vaiko išlaikymo išlaidomis Korėjoje.
42	Nėra
43	Našta, kuri krenta tik ant moters pečių
44	Nėra
45	Patogus gyvenimo pagrindas, leidžiantis žmonėms išgyventi vieniems.
46	Nežinau
47	Moters pasiaukojimas dėl vaiko; individualizmas
48	Visuomenė, kurioje gyvenimas vienam nesukelia jokių nepatogumų.
49	Korėjoje yra labai daug vyro, todėl labai didelė konkurencija.
50	Nėra
51	Nors švietimas ir yra grindžiamas lyčių lygybe, realybėje santuoka ir vaikų auklėjimas pastato moterį į nepatogią situaciją, priverčiant ją atsisakyti bet kokių karjeros galimybių.
52	Atsakai ankstesniuose klausimuose
53	Asmeninės vertybės
54	Tam tikros kultūrinės normos neatitinka mano asmeninių vertybių, todėl apie santuoką negalvoju
55	Namų ūkių susidedančių iš vieno asmens skaičiaus išaugimas
56	Tiksliai negaliu pasakyti
57	Finansinės problemos turi daugiausia įtakos. Vestuvių išlaidos, pasiruošimas joms, vaiko priežiūros išlaidos, nestabilumas namų ūkyje.
58	Ekonominės priežastys kelia daugiausia problemų.
59	Socialiniai tinklai
60	Pinigai
61	Gyvenimo būdo pokyčiai, auga individualizmo tendencijos, o taip pat daug įtakos turi ir „YOLO“ (<i>Gyveni tik vieną kartą – aut.past</i>) popkultūra.
62	Nerimas dėl asmens nepriklausomybės
63	Nėra
64	Per daug myliu save

65	Nėra
66	Nėra
67	Moterys yra iškėlusios per aukštus standartus; kuo aukštesnis išsilavinimo lygis, tuo didesnė tikimybė, kad žmogus tuoksis vėliau arba iš viso nesituoks
68	Šeimos vidaus problemos, vertybių skirtumai, ekonominiai sunkumai
69	Aš nekenčiu to nusistatymo, kad vyras turi būti už viską atsakingas. Mane labai nervina tokia „nuolaidi žaidimų aikštelė“ (<i>atsakovas turi omenyje, jog iš vyro finansine prasme yra tikimasi daug daugiau nei iš moters. Tai yra viena vaizdingų frazių, naudojamų korėjiečių kalboje – aut.past.</i>) Manau, kad kaip vyras privalau pasakyti, jog tokie dalykai kaip būsto apmokėjimas su laiku darosi vis sunkiau įgyvendinami. Dėl šios priežasties nekenčiu nusistatymo, jog kelti vienodus reikalavimus vyrams ir moterims yra neteisinga
70	Konfliktai su sutuoktiniu
71	Manau, kad viena pagrindinių priežasčių, kodėl korėjietės moterys nusprendžia niekada neištekėti, yra tas faktas, kad ištekėjusios jos labai daug praranda. Ištekėjus, visa namų ruošos ir vaiko auklėjimo našta yra užkraunama ant moters pečių, kai tuo tarpu vyrui namuose nereikia daryti visiškai nieko. Tai pat, susikuokus padidėja tikimybė, jog moteris padarys karjeros pertrauką arba apskritai praras darbą. Manau, kad korėjiečių santuokos atidėliojimui įtaką daro daug panašių aspektų.
72	Finansinis nestabilumas, laimingos santuokos idėja ir kt.
73	Esu patenkintas savo gyvenimu dabar
74	.
75	Žmonės nepasitiki savo sugebėjimais auginti vaikus ir susitelkia į savo pačių gyvenimą. Manau, kad tai yra pagrindinė „bihon“ skaičiaus išaugimo priežastis
76	Sunku rasti gerą žmogų; žmonės labai gerai apie save galvoja.
77	Nėra
78	Neturiu priežasties tuoktis
79	Gyventi vienam yra patogiu
80	Tiksliai nežinau